

NOVI LIST

CORREO ARGENTINO
TARIFA REDUCIDA
Concesión 2466

“EL NUEVO PERIODICO”

REDACCION Y ADMINISTRACION: BUENOS AIRES, Lavalle 341, Esq. 316. 31 — Retiro 5839

Leto I.

BUENOS AIRES, 15. SEPTIEMBRE 1934

štev. 49

NAROCNINA: Za Juž. Ameriko in za celo leto \$ arg. 5.—, za pol leta 2.50. - Za druge dežele 2.50 USA-Dolarjev.

POSAMEZEN IZVOD: 10 ctvs.
LIST IZHAJA OB SOBOTAH

Narodne manjšine naj se zaščitijo s splošnim mednarodnim dogovorom

Zasedanje Zveze narodov - Vprašanje vstopa Rusije - Poljski zunanji minister za enakost postopanja napram narodnim manjšinam

V poročilju se je otvorilo v Ženevi 15. zasedanje Zveze narodov. V prejšnjih letih, ko je bila Zveza še močna ter je uživala v svetu ugled, je bilo njeno zasedanje vselej važen dogodek v mednarodnem življenju in mnogo ljudi je romalo v Švico. Vsi pomembnejši listi sveta so smatrali za svojo dolžnost poslati v Ženevo posebne poročevalce, da jih neposredno obveščajo o razpravah v Zvezi. Danes se je navdušenje znatno ohladilo. Marsikaj je vplivalo v poslednjih letih, da se je ugled ženevske organizacije omajal in se je tako zmanjšalo tudi zanimanje za njena zasedanja.

Dr. Beneš

Iz Ženeve poročajo, da je prišlo tja mnogo manj turistov, radovednežev in časnikarjev, nego prejšnja leta; in vendar je vprav letošnje septembarsko zasedanje v nekaterem pogledu zanimivo in, lahko rečemo, tudi odločilno za Zvezo.

Gre se za vstop Rusije, ki naj bi pomenil za hirajoči ženevski organizem močno injekcijo in ki naj bi veliki slovanski narod pritegnil k tesnejšemu sodelovanju s celo vrsto držav, ki so članice Zveze. Države, ki imajo glavno besedo, so se glede vstopa Rusije kmalu domenile, precejšnje preglavice pa so jim povzročale manjše države, med njimi v prvi vrsti Švica, ki Rusov ne marajo in strašijo s sovjetsko prevratno propagando.

Vstop Rusije v Zvezo narodov mora vsak Slovan pozdraviti z zadoščenjem, saj bodo le tako prišli Slovani v tej važi — četudi sedaj trenutno oslabljeni — meddržavni organizaciji do one besede in veljave, ki jim, po njihovi številčni moči tudi pritiče. V zadnjem času se med slovanskimi narodi spet obuja smisel za slovansko vzajemnost. Ako se ta vzajemnost (ne govorimo o sedanjosti, pač pa o bodočnosti!) začne izjavljati v Zvezi narodov, bo Slovanom zagotovljena odločilna beseda v vseh važnejših svetovnih vprašanjih. In vprav s temi pričakovanim v naših srcih pravimo, da

mora vsak Slovan pozdraviti z zadoščenjem vstop Rusije v Zvezo.

No, vkljub švicarski trmi, je pot za vstop Rusije v Ženevi že uglasjena, pa je dr. Beneš, ki je otvoril sedanje zasedanje, mogel v svojem govoru omeniti to ojačenje Zveze narodov, kot najvažnejšo aktivno postavko v bilanci dela in uspehov ženevske organizacije.

V splošnem pa niso današnje prilike v svetu nikakor zadovoljive. To je dr. Beneš odkritosrčno povedal. Preživljamo krizo, ki jo moremo primerjati z najhujšimi krizami, kar jih beleži zgodovina človeštva; ta kriza ni samo gospodarska, marveč je tudi kriza mišljenja, morale, kriza političnega in socialnega ustroja držav, kriza mednarodnih odnošajev. Povsod opažamo veliko nejasnost, negotovost: Kaj bo jutri? — to je vprašanje, ki sili povsod v ospredje in kateremu ne vemo odgovora.

Zato je razumljivo, da je tudi delovanje Zveze narodov združeno z velikimi težočami. Dr. Beneš pa v kljub vsenu trdno zaupa v bodočnost te organizacije, med katere ustanovitelj je bil že leta 1919.

Po otvoritveni slovesni seji je bil izvoljen za predsednika sedanjega zasedanja švedski zunanji minister Sandler, nakar je zbor Zveze začel s svojim delom.

MANJŠINSKO VPRAŠANJE

Največjo pozornost je vzbudila seja, ki se je vršila v četrtek. K besedi se je oglašil poljski zunanji minister Beck, ki je povedal v glavnem naslednje:

V vprašanju zaščite narodnih manjšin vlada velika zmeda, na katero je poljska vlada že opetovano opozorila. Nekateri države so podpisale pogodbe, s katerimi so se obvezale pravično postopati z narodnimi manjšinami, vključeni v njihove meje; druge države takšnih pogodb niso hotele podpisati, marveč so se omejile samo na izjave, na obljube; nekateri dogovori določajo, da se mora vsak spor glede narodnih manjšin predložiti Mednarodnemu razsodišču v Hagau, drugi spet predvidevajo kontrolo Sveta Zveze narodov. V sistemu manjšinske zaščite vlada torej takšna zmeda, da večja sploh ni možna. A dogajajo se tudi krivice. Države, ki same niso prevzele nikakih konkretnih obvez glede postopanja z narodnimi manjšinami, nadzorujejo druge, ki s pogodbami jamčijo za pravično postopanje v tem pogledu. Prevečkrat se privilegirani položaj prvih izrablja na škodo drugih, kar nikakor ni dopustno. Radi vseh teh zmed trpijo največjo škodo vprav narodne manjšine same.

Poljska je že večkrat zahtevala, naj se sistem zaščite narodnih manjšin uredi tako, da bo za vse države in za vse manjšine enak. Teh zahtev Zveza

narodov ni upoštevala. Zato izjavlja poljska vlada, da odpoveduje vse dogovore glede postopanja z narodnimi manjšinami ter ne priznava več nobene tuje kontrole v tem pogledu, dokler se manjšinsko vprašanje končno ne reši.

Minister Beck

vno ne uredi na pravičen in za vse enak način. Poljska smatra, da je potrebno pripraviti mednarodni dogovor, ki naj na jasn, pravičen način določa, kako treba postopati z narodnimi manjšinami, kakšne pravice jim gredo in kako naj se vrši kontrola nad postopanjem večinskih narodov.

Vprašanje, katerega se je s takšno odločnostjo lotil poljski zunanji minister v Ženevi, živo živo zanima tudi jugoslovansko narodno manjšino v Italiji in s tem tudi pretežni del slovanskih izseljencev v Južni Ameriki.

Jugoslovanska manjšina v Italiji spoda med one, in gotovo najbolj nesrečne, manjšine, ki jih ne štiti nobena pogodba. Italija takšne pogodbe ni hotela podpisati ter se je sklicevala na

svojo kulturo in na svojo svobodoljubnost, ki naj bi bila zadostno jamstvo za narodne manjšine, vključene v njene meje. Na mirovni konferenci in v parlamentu so odgovorni predstavniki italijanskega naroda, med njimi celo italijanski kralj, svečano naglašali, da je Italija dežela demokracije, ki hoče širokogrudno postopati s svojimi državljani "drugega plemena in drugega jezika". Tem besedam je svet verjel, nanje se je zanašalo tudi jugoslovansko ljudstvo v Italiji. Kako bridko je bilo razočaranje! Naša manjšina je danes prepuščena na milost in nemilost fašizmu, in vsakomur je znano, kako izgrablja italijanski fašizem dejstvo, da v pogledu narodnih manjšin nima vezanih rok; zanj je manjšinsko vprašanje 'notranje vprašanje', v katero ne sme nihče drezati, ker je ni pisane pogodbe, ki bi ga pooblašala.

Kdor pošteno misli, mora odločni nastop poljskega zunanjega ministra samo odobravati. Ali je na pr. dopustno, da Italija potom svojega zastopnika v Svetu Zveze narodov kontrolira, ali Poljska, Jugoslavija, Češkošlovaška in druge države spoštujejo prevzete obveze glede postopanja z narodnimi manjšinami?!

Manjšinsko vprašanje je važno vprašanje, ki ga bo treba v interesu miru in mirnega sožitja med narodi prej ali slej pravično urediti. A urediti se mora tako, da bodo vse narodne manjšine, v katerikoli državi naj žive, enako zaščitene! Vsaka drugačna rešitev tega vprašanja je

Sovjetski poslanik v Parizu Rosenberg je priredil slovesen sprejem v počastitev ruskih letalcev, ki so pred nedavnim posetili francosko glavno mesto. Od leve proti desni sede v ozadju: Herriot, Rosenberg, Graf, Denain in Sovjetski minister za letalstvo Unschticht.

RAZNE VESTI

Bolgarska, ki je navezala diplomatske stike z Rusijo, hoče sedaj vpostaviti tudi kulturne in gospodarske vezi z največjo slovansko državo. V Sofiji se je ustanovilo tedni Rusko-bolgarsko društvo, ki si je nadelo ta cilj.

Radi lepe ciganke, 17 let stare, sta se v Miskolcu pri Budimpešti spopadli dve skupini ciganov. Vnela se je prava bitka, v kateri so bile štiri osebe ubite, 14 pa jih je bilo ranjenih.

Na smrt so obsodili dunajskega policaja Hoelzla, ki se je bil udeležil vstaje proti Dollfussovi vladi. To je že peti policaj, ki so ga radi veleizdaje poslali na vešala.

Sedem Poljakov, ki so bili zaplenjeni v francoskem rudniku La Forest, je sodišče obsodilo na zapor od 14 dni do 3 mesecev. Zadelo jih je kazen, ker so francoske delavce z grožnjami in kaznivimi dejanji prisilili, da so se udeležili štrajka, iz katerega so nastali neredi, ki so dali francoskim oblastem povod, da so večje število poljskih rudarjev izgnali iz države.

Romunski kralj Karol in kraljica Helena se bosta baje končno spet pobotala. Tako vsaj zatrjujejo v dunajskih diplomatskih krogih.

Splošno delovno obveznost nameravajo uvesti v Nemčiji. Doslej so v "Arbeitsdienst" sprejemali samo prostovoljce.

Zdravnica Matilda Theissen je obhajala preteklo nedeljo 96. obletnico svojega rojstva. Dra. Theissenova, ki je rodom Nemka, je prva ženska, ki je v Evropi dobila zdravniško diplomu. Vkljub svoji visoki starosti je še vedno članica profesorjskega zbora na univerzi v Bernu.

Londoni fašisti in komunisti so imeli v nedeljo zborovanje ob istem času in v istem kraju — v Hyde Parku. Dasi je bilo mnogo navdušenja na obeh straneh, je pa policija vendarle preprečila spopade.

Osrednji izvršilni odbor Z. S. S. R. je odlikoval z Leninovim redom ameriška mehanika Armsteda in Le varyja, ki sta pomagala pri reševanju Celjuskineve ekspedicije.

Iz Zagreba poročajo, da je sodišče obsodilo drž. podtajnika Ivana Mernarja na 2 leti in pol ječe, ker da je rovaril proti vladi. Sedem soobtožencev je bilo obsojenih na ječo od 10 mesecev do dveh let.

Vojaško službo nameravajo znižati v Italiji tako, da bi odslej vsak vojak služboval samo 12 mesecev. Vzrok je štednja, ki je postala potrebna radi vedno večjega deficita državne blaganje.

pristranska in radi tega krivična.

Za zaščito manjšin je potrebna mednarodna in za vse večinske narode obvezna konvencija. Predlog dr. Becka za sklicanje mednarodne konference, ki naj pripravi to konvencijo, mora Z. n. sprejeti, ako ima poštnene namene glede narodnih manjšin!

Andrej Gabršček:

Rojaki - Vaš spas je v organizaciji in solidnosti

V Ljubljani, 4. avgusta.

GOSPOD UREDNIK!

Vaš časnikarski tovariš v tamošnjem mestu S. F. je priobčil v ljubljanskem "Slovincu" že dva obsežna dopisa o naših slovenskih kolonijah v Argentini, posebe v Buenos Airesu. Dopisa sta tako zanimiva in stvarno pisana, da sem piscu jako hvaležen za tako točno informacijo o naših rojaki v Južni Ameriki.

S posebno pohvalo omenja Vaš "Novi List", o katerem pravi: "Uredništvo lista je prevzel bivši urednik tržaške "Edinosti" g. dr. Viktor Kjuder, ki je znal listu dati veljavo. "Novi List" je dobro urejen, kakor do sedaj še nobeno jugoslovansko glasilo v Južni Ameriki".

Tudi jaz pazljivo čitam Vaš list in morem z mirno vestjo reči, da ta pohvala je povsem zaslužena: Dobro delate, dobro orjete to ledino v prid vsej naši emigraciji v Južni Ameriki.

Nekaj časa že sem oddajal prečitane številke na tukajšnji "Zbornici za trgovino, industrijo in obrt", kjer zanimajo posebno Vaši gospodarski članki, tisti, ki obravnavajo možnosti trgovskih stikov med Jugoslavijo in Argentino. — Pisec mi je znan že z Dunaja, kamor mi je pisal tudi zanimiva pisma o možnostih kupčijskih zvez z Avstrijo. Gospod Fran Krašovec se nam kaže tu prav dobrega poznavalca razmer in praktičnega moža, ki se ne bo spuščal v trgovske avanture. — Od Zbornice v Ljubljani so Vam pisali in jaz Vam priporočam, da se spravite s to našo Zbornico v ožje stike. Iz te zveze bi moglo nastati marsikaj koristnega za mnoge naše rojake v Argentini.

Zdaj pa ste dobili še novega konzula g. Avgusta Mišetiča, uglednega rojaka iz Dalmacije, ki ima mnogo dobre volje, pa tudi znanja in srca za izročene mu državljane in svoje rodne brate. Poznam ga po njegovi delavnosti na Dunaju, kjer je bil med našo kolonijo nenavadno priljubljen. Ni dvoma, da se bo ta gospod dal takoj poučiti o resničnem položaju naše emigracije v Argentini in da bo po svojih močeh deloval za njen dobrobit. Pojdite z zaupanjem in ljubeznijo do tega svojega rojaka, odkritosrečno mu pojasnite svoje težave, in brez dvoma Vam pojde na roko do skrajne meje možnosti. Prav vesel sem, da dobiti za svojega pomočnika tega močnega znanca in našega vrlig narodnega delavca na Dunaju.

Pazljivo sem sledil tožbam rojakov v južni Ameriki o težkih časih ki so prišli tudi nad Vas. Svetovna kriza ni prizanesla niti Vam v blaženi južni Ameriki, o kateri smo vedno mislili, da teče po njej le med in mleko brez posebnega truda in dela.

Naravno: Ni je skoraj dežele, da je kriza ni poiskala, zato se morate sprijazniti s tem dejstvom tudi rojaki v Argentini. Toda nikar obupati, saj je v Jugoslaviji tudi mnogo krize, mnogo brezposelnosti, za vsak kosček kruha so trije, ki ga hočejo pojesti. Toda zdi se, da smo najhujše čase že prestali, tako boste morali tudi v Ameriki počakati, da krizo polagoma porazite. To pa se zgodi le: z vstrajnostjo, s potrpežljivostjo, s pridnostjo, s krajno solidnostjo, s poštenostjo v vseh Vaših poslih in dejanjih. Koderkoli ho dte, kjerkoli delate, s komukorkoli trgujete, vsak mora dobiti zaupanje v Vašo delavnost, poštenost in pridnost.

Sami med seboj pa se morate skrbno organizovati v krepke falange, ki se bodo mogle boriti za vse skupaj nasproti neprijaznim silam, ali tudi ki bodo mogle pomagati po geslu: vsi za enega, vsak za vse!

Pred vsem: ne cepiti moči po nepotrebnem. Le v združenju boste dosegali vspehe, na katere boste ponosni.

Združevati se morate tudi na polju vzajemne pomoči. Tržaški Slovenci so postali trdna slovenska trdnjava ob Jadranu edino le vsled gospodarskih organizacij, posebno vsled dveh delavskih podpornih društev, v katerih je bil vsak delavec zavarovan za čase boleznin in smrti.

Na čelu takega društva morajo stati le možje splošnega zaupanja, možje dobro stoječi materialno, da že s svojo osebo jamčijo, da ne bo tu nikdar kakih zlorab, kajti tako društvo mora uživati pri vseh članih neomejeno zaupanje. Pravila tržaških društev, ali Slovenskega podpornega društva v Gorici so še dandanes povsem na mestu.

Tako društvo bi prej ali slej podprla tudi stara domovina, podprla bi je morda tudi država kot taka. Ali dokazati je treba, da take podpore organizacije v novem svetu niso le potrebne, marveč da so jih tudi — vredne. Videti je treba: požrtvovalno delo, vstrajnost, vero v svojo bodočnost, pridnost, solidnost in skrajno poštenost!

Rojaki: po tem potu dalje in boste na dobri poti v boljšo bodočnost!

KROJAČNICA
P. CAPUDER
se priporoča cenjenim rojakom
Buenos Aires, Billingham 271 dpt. 2
(višina ulice Cangallo 3500)

Italijanska izzivanja v Dalmaciji

Bivši italijanski minister in sedanji guverner Tripolisa general Italo Balbo je s svojo ladjo obiskal Dalmacijo. V nedeljo je posetil Split, pa so mu čla ni tamošnje italijanske kolonije priredili velik sprejem v Italijanskem kazinu. Mož se je radi lepega sprejema navdušil in radi jugoslovanske potrpežljivosti okorajzil, pa je imel govor, v katerem je razlagal, da je Dalmacija italijanska ter da se mora prej ali slej priključiti "Materi Italiji"! Poslušalci so začeli navdušeno vzklikati Italiji, Mussoliniju in Balbu. To brezprimerno izzivanje je povzročilo, da se je pred kazino zbralo večje število omladincev, ki so začeli protestirati. Prihitela je policija in Balbo je moral v naglici zapustiti poslopje; zmuznil se je skozi zadnja vrata, se brž vkrca na ladjo ter odplul proti severu.

Demonstracije po mestu so trajale več ur in je prišlo na nekaterih mestih do spopadov med mladino in policijo, ki je bila močno zastražila italijanski konzulat ter kazino. Več demonstracij je policija aretirala.

Poročila nič ne omenjajo, da bi bile jugoslovanske oblasti aretirale katerega izmed italijanskih izzivalcev. — Ni pa težko predstaviti si, kaj bi se zgodilo na pr. v Trstu, ako bi kakšen predstavnik Jugoslovanskih oblasti govoril o potrebi priključitve Julijske krajine k Jugoslaviji ter bi poslušalci začeli vpiti "Živijo!"

IZ ROSARIA

Dvoje žalostnih novic

Pregovor pravi, da nesreča nikoli ne počiva. In res — človek nikoli ne ve, kje ga čaka, kje nanj preži, kdaj in kje ga doleti. Tako se je zgodilo, da je iznenada obiskala tudi našega rojaka Jožefa Čuka, doma iz Črnega vrha nad Idrijo.

Jožef Čuk

Kot že pet let vsak dan, tako se je tudi usodnega dne rojak Čuk odpravil na delo ter ni prav nič slutil, da zla usoda preži nanj. Pri delu ga je z vsilo zgrabil pas od stroja, mu dobesedno popolnoma odtrgal levo roko, obenem pa ga vrgel še s takšno silo na tla, da je dobil poškodbe tudi po ostalem telesu. — Prihiteli so njegovi tovariši in poskrbeli za takojšnjo pomoč. Upamo, da bo razmeroma kmalu okreval, a levo roko je revež zgubil. Vsi, ki ga poznamo, iskreno sočuvstvujemo z njim in nas je njegova nesreča močno potrla.

*

Še bolj žalosten dogodek je doživela naša tukajšnja naselbina: 22. avgusta zvečer so dobili ob progii železnice "Central Córdoba", blizu postaje Hume, deset kilometrov od Rosaria, grozno razmesarjeno truplo mladega človeka. Pozneje so ugotovili, da je to truplo našega rojaka Leopolda Menarta, starega ko-

maj 29 let, doma iz Godoviča pri Črnem vrhu nad Idrijo. Kako je Leopolda zadela ta strašna smrt, ni znano.

Grozen je bil pogled na njegovo strašno razmesarjeno truplo. Prepe ljali smo ga na dom ter položili na mrtvaški oder.

Od vseh strani so ga prišli kropiti naši rojaki, saj so pokojnika vsi radi imeli. Za dostojen pogreb so poskrbeli prijatelji s tem, da so nabrali potrebno vsoto med znanci. Iskreno se je treba zahvaliti rojakinjam in rojakom, ki v takšnih okoliščinah nikoli ne odrečejo svoje pomoči. Pogreb je bil prav veličasten in takšnega v našem izseljenstvu še nisem videl. Prav mnogo naših ljudi je spremljalo pokojnika na njegovi zadnji poti.

Posebna zahvala gre hrvatskemu izseljenškemu duhovniku čast. g. Stjepanu Gamalinu, ki je poskrbel, da je bil Polde pokopan po naši stari krščanski navadi. Ob odprtem grobu je imel ganljiv govor.

Dragi Polde! K večnemu počitku smo te položili v to zemljo argentinsko, kamor si bil prišel iskat de-

Leopold Menart

la in sreče. Ni te več med nami in prav močno Te bomo pogrešali. Ohranimo Te pa v trajnem spominu.

Izrekamo iskreno sožalje bratranču pokojnega, ki živi tukaj, ter očetu, materi, bratom in sestram v domovini. Naj jih Vsegamočni tolaži v tej težki nesreči!

Z. S.

*

Za pogrebne stroške je bilo nabranih \$ 246.75. Spodaj navedenim darovalcem najbolj iskrena hvala!

Ante Bratina, Maks Bratina, Stefan Zigon, Andrej Jug, Franc Vidmar, Franc Velikonja, Jurij N., Jakob Likar, Anton Kogoj, Pavel Simič, Janez Likar, Franc Podgornik, Antonio Gasparin, Jožef Poljanc, Joško Erjavec, Alojzij Mušič, Avgust Zigon, Henrik Sirk, Guerrino Singolani, Joško Lipičar, Alojzij Lazar, Janez Blažević, Anton Movia, Janez Kovačič, Janez Sfiligoj, Alojzij Erzetič, A. Meden, Pepina Bratina, Alojzij Vidmar, Jožef Mislej, brata Potočnik in Trošt, Ign. Vodopivec, Alfonso Fernandez, Severino Torre, M. Guepero, J. Botti, Anton Furlan, Alojzij Černigoj, J. Giraldi, Sindicato de Obr. Ladrillos, Andrej Trošt, Ciril Rustja, Jožef Skubej, Mihael Dugan, Benedikt Černigoj, Franc Krapež, Franc Sirk, Janez Fikfalk, Karel Jericijo, Alojzij Prinčič, Franc Sirk, Jožef Čuk, Matija Lampe, Anton Marvič, Karel Marvič, Alojzij Krapež, Leopold Černisov, Primož Gruđen, Rudolf Bratina, Janez Vidmar, Fr. Skvarc, Leopold Brezavšček, Matija Fabčić, Karel Menart, Andrej Suligoj, Angel Čibej, Dgo. Perisera, Valentin Krapež, Leopold Ščurk in tovariši, Janez Pugelj, Anton Peljhan, Anton Saksida, Modesto Alcuna, Jožef Kravos, Franc Leskovec, Valentin Bizjak, Antonio Ceresetto, Karel Cvetrežnik, G. Navaro, J. Mukerlj, Jožef Bratina, Lojze Bratuž, Milka Vidmar, Bernard Francetič.

LETNIH \$ 5.—
ni mnogo za dober in zanimiv list velikega formata

ZAŠČITITE SVOJ DENAR

Zaupajte svoje prihranke samo banki, ki razpolaga z ogromnimi sredstvi ter s sto petdeset letnimi izkustvi, kakor jih ima naš zavod. Zato vzemite pri nas vložno knjižico. Za začetek rabite samo \$ 5.—. Sleherni nalog izvršimo v nekoliko minutah. Poslužijo Vas vljudno v našem

JUGOSLOVANSKEM ODDELKU

naši jugoslovanski uradniki od 9. do 18. ure. Ob sobotah pa od 8.30. do 11.

THE FIRST NATIONAL BANK OF BOSTON

FLORIDA 99
PUEYRREDON 175

Av. Gral. Mitre 301 (Avellaneda) Córdoba 1223 (Rosario)

VARNOST — HITROST ZAUPANJE — VLUDNOST

ARGENTINSKE VESTI

Vpad Indijancev v Formoso

Precejšnja množica Indijancev Churupujcev je vdrla pretekle dni s Chaca, preko reke Pilcomayo, na argentinsko ozemlje, v Formoso, Poročila govorijo o 2000 do 4000 mož, ki so precej dobro oboroženi ter razpolagajo celo s strojnimi puškami. Vodijo jih baje nekateri dezertarji bolivijske vojske. Indijanci so navalili na naselbino Fiorentino Carbajal: neki ženski so odrezali glavo in umorili so tudi dva otroka.

Vojaške oblasti so takoj poslale v ogražene kraje vojaštvo, ki naj zajezijo indijanski vpad. Prišlo je že do spopadov in je bilo nekaj vojakov v boju ranjenih. S četami sodelujejo sedaj tudi tri vojaška letala.

TISKOVNI ZAKON

Razprava o tiskovnem zakonu, ki ga je predlagal senator S. Sorondo, se te dni nadaljuje v višji zbornici. Kot govornik opozicije nastopa senator Palacios, ki dokazuje, da bi takšen zakon nasprotoval ustavi, v kateri je svoboda tiska zajamčena. Govorniki večine seveda niso tega mnenja, marveč skušajo dokazovati, da bi se s tiskovnim zakonom samo zaščutili dobri tisk pred laži-novinarji, ki tiskovno svobodo samo izrahljajo za izsiljevanje in v druge nemoralne namene.

VINSKI PRIDELEK

Argentiniija je v letu 1933 naravnost ogromno povečala svojo vinsko produkcijo. Iz statističnih podatkov je razvidno, da je lani pridelala skoro osem milijonov hektolitrov vina, dočim je znašala produkcija vina v letu 1932 več ko pet milijonov in pol hl manj. Proizvodnja se je torej povečala za okroglih 273 od sto. Upoštevati moramo seveda, da je bilo leto 1932 izredno slabo za trto.

PETROLEJSKO VPRAŠANJE

Poslanska zbornica razpravlja sedaj o petrolejskem vprašanju. Tekom razprave so socialistični govorniki odkrivali zakulisne spletke velikih petrolejskih družb, ki so močno zainteresirane ne tudi v chacovski vojni. Med govornikom poslanca Repetta je prišlo do ostrega besednega spopada med zastopnikom socialistov in pols. Vichijem; Repetto je Vichiju očital, da je agent družbe Standard Oil, Vichi pa svojemu nasprotniku, da je agent sovjetske Rusije. Nastalo je veliko vpitje in se je morala seja zaključiti.

KOLIKO PREBIVALCEV IMA ROSARIO?

Glasom statističnih podatkov, ki je objavila občinska uprava v Rosario, je šlo mesto dne 31. marca t. l. vкупno 504.340 prebivalcev.

NEKAJ SO PA LE ZALEGLE NAŠE BESEDE

ter so se v zadnjih številkah oglašali nekateri dopisniki. A to je še vse premalo! Mi bi radi, da bi se v Novem listu oglašali slovenski izseljenci iz vseh koticov Južne Amerike. Tista, da "ni nič novega", je bosa. Vedno in povsod je kaj taksnega, o čemur se izplača pisati. Poskusite tudi Vi! Ni treba, da ste profesor. List ima urednika, čigar dolžnost je, da spravi Vaše misli v primerne stavke, a Vi morate te misli spraviti na papir. Le korajžno!

PIREDITEV S. P. D. I.

Buenosaireska "Prosveta" je imela preteklo nedeljo prireditev v dvorani na ul. Alsina. Spored je otvoril predsednik društva g. Škrbec, ki je prečital nekaj vrstic, v katerih se je spomnil bazoviških žrtev, narkar je moški zbor lepo ubrano zapel pesem "Doberdob", ki jo je občinstvo stoji poslušalo ter se s tem oddolžilo spominu Bidovca in tovarišev, naših primorskih mučnikov.

Pod vodstvom spretnega pevovodje g. Trebšeta so se nato začele izvajati pesmi, ki so bile na sporedu: mešan zbor, moški oktet. Že večkrat je bilo v kritikah povdarjeno, da zna g. Trebše vdahniti dušo zboru; to se mu je posrečilo tudi pri nedeljskem nastopu. Dvoje pesmi je moral zbor ponoviti. Tako tudi pesem "Večerni zvon", v kateri je solist zadovoljil, basi pa so bili naravnost sijajni; med njimi prednjači postavni g. Stane, ki ima poln in globok bas ter bi mu menda težko našli enakovrednega tekmeča med našimi pevci v izseljenstvu. Pogrešali smo meš. oktet, ki se nam je bil predstavil pri prejšnjih prireditvah in mnogo obetal.

Sledila je uprizoritev drame v štirih dejanjih "Bratje".

— Upali smo, da je doba mučnega začetnega oderskega diletantizma v naših društvih že premagana, pa smo se — tako vsaj izgleda — nekoliko uračunali. Med igralci jih je nastopilo nekaj (odv. Tratnik in njegova hči), katerim se pozna, da imajo mnogo igralske nadarjenosti, dober in prijeten oderski glas; o nekaterih drugih bi pa tega ne bilo mogoče trditi. Ni vsak cija igravec ter slaba in sibka izgovarjava sta pričala o popolni odsotnosti režiserja.

"Prosveta" se pri prihodnji prireditvi gotovo potruji, da zabriše neprijetni vtis, ki ga je naredila uprizoritev "Bratov". Ako naša društva hočejo, da bo občinstvo obiskovalo prireditve, ne smejo spravljati na oder slabo naštudiranih iger.

—r.

DRUŠTVENIVESTNIK

SLOVENSKIM STARŠEM NA PATERNALU

Ako se prihlasi zadostno število otrok, začne se tekom tega šolskega leta poslovati slovenska osnovna šola tudi na Paternalu. Prosimo radi tega vse one slovenske starše, ki bi radi, da se njihovi otroci nauče tudi materinskega jezika, da se čim prej zglasijo — osebno ali s pismom — pri Šolskem odseku Izseljenskega društva "Tabor".

Načelnik.

ŠOLSKI SKLAD

Za šolski sklad je bilo nabranih na nedeljski prireditvi "prosvete"

	\$ 33.65
Prejšnja vsota	\$ 113.55
Vkupno:	\$ 147.20

IZSELJENSKO DRUŠTVO "TABOR"

Jutri, v nedeljo, ob 16.15, sestane dramatičnega odseka. Vabljeni so vsi, ki imajo veselje in dobro voljo.

*

Nocoj, ob 9. zvečer, odborova seja. Predsednik.

SOKOL BUENOS AIRES I.

Podpisani odbor poziva brate s kole, člane bivšega društva "La Paternal", da se gotovo udeležijo sestanka, ki se bo vršil v nedeljo, 16. t. m. ob 2. uri pop., v ul. Cervantes 1501 (esq. Seguí), na katerem se bo razpravljalo vprašanje združitve v eno samo društvo na osnovi, ki se bo prisostnim raztolmačila. Ker ta sestanek zanima vsakogar, ki sokolstvo misli ter se tiče tudi sokolskih delavcev v slovenski naselbini, prosimo vse, da se v čim večjem številu odzovejo temu vabilu ter rečejo svojo besedo pri sestavljanju poročila Savezu Sokola Kr. Jugoslavije.

Začasni odbor.

POIZVEDOVANJA

Kr. Jugoslovansko poslaništvo poziva spodaj navedene izseljence, naj se javijo na naslov Charcas 1705, Buenos Aires:

Hugona Doležaleka iz Mauritzena; Jakoba Kučana Androva iz Dola, srez Sušak; Adama Milunova iz Izbista.

Radi zelo nujnih osebnih sporočil je naprošen g. Vičić Franc, iz Trnovega pri Ilirski Bistrici, naj se zgleda v uradih zavoda Banco Germánico, Avda. L. N. Alem 150.

HIMEN

Vzela sta se rojak Jojze Bizjak in rojakinja gča. Julka Švagelj. Doma sta, on iz Vipave, ona pa iz Lož. Mlademu paru želimo vso srečo!

TO ŽE VESTE,

da naročnino lahko poravnate tudi na Bco. Germánico, Avda. L. N. Alem 150, ter pri rojaku Slavku Škofu, ki ima papirnico v ul. Garmendia 4971 in ki vam izda tudi po-botnico, pri njem se lahko naročite tudi na ženski svet.

KRAL ALEKSANDER POSETI PARIZ

Kralj Aleksander je sprejel vabilo francoske vlade ter bo posetil Pariz najbrž že tekom prihodnjega meseca, tako da bo konferiral s francoskim zunanjim ministrom še preden ta odpo-tuje v Rim. V poučenih krogih zagotavljajo, da bo kralj Aleksander, čigar vpliv na notranjo in zunanjo jugoslovansko politiko je znan, obrazložil francoski vladni stališče beograjske vlade glede italijansko-Francuskega sporazuma, ki je, po mnenju, Jugoslavije, v velikem navzkrižju z njenimi interesi.

Strašna tragedija na morju

Požar uničil potniško ladjo "MORRO CASTLE" v bližini severnoameriške obale — Velike število mrtvih in pogrešanih — Pretresljivi prizori

V bližini obale severnoameriške države New Jersey se je odigrala preteklo soboto ena izmed najbolj težkih žaloiger v zgodovini ameriške pomorske plovbe. Ladja "Morro Castle", last družbe Ward, je začela gorjeti v zgodnjih jutranjih urah, ko se je borila proti močnemu viharju.

Okrog 8. in pol ure zjutraj je potnik prebudil iz spanja gost dim. Ko so planili iz svojih kabin, je bil velik del ladje že v objemu plamenov, ki so se z veliko naglico širili. Kakor je pač razumljivo, je nastala velika panika. Ker so nekateri hodniki že goreli, je bilo mnogim potnikom nemogoče rešiti se iz kabin; v groznem obupu so moleli glave iz okroglih oken ter vpili na pomoč. Drugi, ki so imeli več sreče, so bežali na palubo ter se od tam vrgli v vodo. Kmalu po 4. uri, ko je bilo videti, da se požar vedno bolj širi, je ladja začela klicati brezžično na pomoč. Od blizu in daleč so začeli voziti parniki z največjo brzino proti kraju, kjer se je dogodila nesreča, a ko so dospeli, je bila že vsa ladja v plamenih. V vodi, daleč na okrog, je plavalo mnogo ljudi, ki so se borili proti valovom, med njimi pa je bilo tudi že mnogo trupel. Računajo, da je katastrofa povzročila okrog 180 žrtev, med njimi 67 članov posadke. Potniki so bili turisti, ki so si bili šli ogledat Kubo ter so bili sedaj na povratku. Parniku je manjkalo še par ur vožnje do cilja — New Yorka, kjer je imel pristati. — "Morro Castle" je bil 11.500-tonski parnik, vreden 3 milijone dolarjev.

Na predvečer katastrofe, ko so se potniki pripravljali k večerji, se je na krovu dogodil žalosten slučaj: poveljnika ladje, kapetana Willmota, je zadela srčna kap in je ob 8. zvečer umrl.

Takšni, ki so ubeželi nesreči, pripovedujejo o pretresljivih prizorih, ki so jih videli na goreči ladji. "Bilo je sredi noči", je izjavil neki mornar, "ko nas je zbudil alarm, kot je v navadi za slučaje požara. Ves srednji del ladje je gorel kakor grmada. Plameni so nam zapirli pot na hodnike, kjer so se nahajale kabine. Hiteli smo k zunanji strani kabin ter začeli razbijati okna da smo prebudili potnike. Nekateri so bili tako zbegani, da niso vedeli kaj bi storili. Morali smo jih rešiti skozi okna. Bili so le papol oblečeni. oni potniki pa, katerih kabine niso imele okna na krov, niso mogli več ubežati strašni usodi".

"Okrog 4. zjutraj je moralo biti", je pripovedoval drug mornar, "ko

me je zbudil alarm. Pogledal sem skozi okence ter videl, da so na vodi odsedovali rdeči plameni. Vzel sem rešilni pas, zbudil tovariše ter tekem na palubo. Tam je bilo že mnogo potnikov, med njimi precejšnje število žensk, ki so bridko jokale. Rešilnim čolnom se nismo mogli približati, ter so goreli. Pod nogami je postajalo vedno topleje, ker je v notranjosti ladje gorelo. Videli smo, da na čolne ne moremo računati, pa smo sklenili poskakati v vodo. Tako smo tudi storili. Ko smo bili v vodi, smo ugotovili, da gori ladja od sprednjega do zadnjega dela. Potniki, ki so bili ostali v kabinah, so obupno vpili na pomoč. Bilo je strašno, saj zanje ni bilo več rešitve. Drugi so begali kakor blazni po krovu.

"Začeli smo plavati proti obrežju, a nismo prišli mnogo naprej, ker je bilo morje zelo razburkano. Končno smo zagledali čoln, ki nas je rešil iz vode."

Posebna komisija raziskuje vzrok požara in pa zadržanje poveljnikov in moštva tekom katastrofe. Domne vajo, da je tekom viharja udarila v ladjo strela ter zanetila požar; drugi pa trde, da je nesrečo povzročil ogorek cigarete.

KROJAČNICA IN TRGOVINA

GORICA

Nudi cenj, rojakom veliko izbero najboljšega blaga po zmernih cenah.

Delo in postrežba prvostna.

Priporoča se

FRAN LEBAN

Avda. del Campo 1080

U. T. 59.3102

Buenos Aires

Zobozdravnika

Dra. Dora Samojlovich de Falicov

Dr. Félix Falicov
Dentista

Trelles 2534 - Donato Alvarez 2181
U. T. 59 La Paternal 1722

Banco Argentino

DE AHORRO Y EDIFICACION

Prodaja vozne listke za v Jugoslavijo in Italijo

ter iz teh držav v Južno Ameriko za vse parnike in po najbolj ugodni tržni ceni ter daje v to svrhu hitre in liberalne kredite brez poviška kupne cene. Izvršuje hitro, solidno in varno ter po najbolj ugodnih tečajih.

DENARNA NAKAZILA

Vprašajte za pojasnila ustmeno ali pismeno pri bankiprijatelju:

Banco Argentino

DE AHORRO Y EDIFICACION

CORRIENTES 562

CORRIENTES 562

BUENOS AIRES

CENJENI BRAVEC!

V obljudenem okraju Villa Devoto, kjer je naseljenih mnogo Vaših rojakov, Prodajam zemljišča in hiše za vsak okus in vsak žep, z velikimi plačilnimi olajšavami.

Kupite tudi Vi tu svojo hišico! Živeli boste med svojimi rojaki ter boste imeli lepo naložen svoj denar, kajti VILLA DEVOTO ima v glavnem mestu najvišjo lego, ima izvrstna prometna sredstva in se tudi v trgovskem oziru močno razvija.

Obrnite se na moj urad v ul. LOPE DE VEGA 3126, kjer boste vljudno sprejeti. Dam popust pri proviziji vsakemu, ki se predstavi s tem oglašom.

F. CARUSO - Lope de Vega 3126

U. T. 50-3502

SLOVENCİ DOMA IN DRUGOD

VESTI IZ DOMOVINE

OBSODBE USTAŠKIH TERORISTOV

Pred sodiščem za zaščito države v Beogradu se je 2. pr. m. končal proces proti skupini "ustašev", ki so bili obdolženi, da so se organizirali v svrhu izvrševanja terorističnih atentatov na jugoslovanskem ozemlju. Bili so v zvezi z voditeljema hrvatskih emigrantov-teroristov, ki vodita ustaško centralo v Jankapusti na Madžarskem. Ker so vsi z madžarsko-jugoslovanske meje ter takozvani "dvolastniki" (imajo svoja posestva v obeh državah), jim je bilo lahko služiti ustaškim naklepom; imeli so namreč dovoljenja za svobodni prehod meje.

Na zatožni klopi je sedelo 29 obtožencev, proti dvema pa se je vršil proces v kontumaciji. Obtožnica je navajala, da so sprva tihotapili preko meje orožje, peklenške stroje ter propagandni material, pozneje pa sodelovali pri izvrševanju atentatov. Eden izmed voditeljev je bil Stjepan Petrovič, Perčecov zapnik. Ta je dobil nalogo, da izvrši atentat na zagrebskega bana, ker pa tega ni storil, je bil baje obsojen od Perčeca in Paveliča na smrt. Da reši kožo, je pobegnil z Madžarske v Jugoslavijo ter izdal policiji vse, kar je vedel. Oblasti so ustaše polovile ter na podlagi preiskave ugotovile, da so obtoženci Sabol, Pavlič in Petak položili v Zagrebu na dan 1. decembra, ki je državni praznik, dva peklenška stroja, skupno z drugimi četvero obtoženci pa so v juliju naslednjega leta imeli spopad z graničarjem Markom Juričem na katerega so streljali in ga težko ranili. Utihotapili so takrat preko meje več bomb, ki so jih tudi srečno spravili v Zagreb ter jih tam izročili Stepanu Faberu, da jih položi na več krajev v mestu. Petrovič je pred sodniki vse spet priznal in potrdil.

Proces je trajal od 24. julija do 2. avgusta. Obsojeni so bili: Andro Grdečak in Toma Posezi na smrtno kazen; Stjepan Petrovič (oni, ki je samega sebe in ustaše izročil policiji), Stjepan Sabol, Josip Pavlič in Gjuba Sućec na dosmrtno ječo; drugim obtožencem pa je bila odmerjena kazen od dveh do 20 let ječe.

Preiskava glede ljubljanskega zločina

Grozni in naravnost zverinski zločin, ki se je izvršil na Starem trgu v Ljubljani in o katerem smo v pretekli številki našega lista obširneje poročali, še vedno ni v celoti pojasnjen. Oblasti, ki vodijo preiskavo, morajo razrešiti še celo vrsto ugank preden bo mogoče z gotovostjo reči, koliko oseb je bilo pri umoru udeleženih in kaj so imeli proti staremu in bednemu Seršetu.

Seršetova hčerka Francka, stara 19 let, ki se je sprva delala, kakor da prav ničesar ne ve, je pri zasliševanju priznala, da je stopila v sobo vprav v trenutku, ko sta njena polsestra Pepca Cepuder in njen ljubimec Rozman mesarila žrtev. — Rozman trdovratno zanika, da bi bil kakorkoli udeležen pri zločinu, a mu ta njegova trdovratnost ne bo pomagala; poleg Francke ga obdolžuje tudi pismo, ki ga je napisala Pe-

pca preden je šla v prostovoljno smrt.

Policija je našla v stanovanju Seršetovih, ko je izvršila natančno preiskavo, znatno vsoto denarja: okrog 30.000 Din. Oblasti skušajo ugotoviti, kako so ženske prišle do tega denarja. Stvar je postala le še bolj zagonetna, ker stara Seršetova zatrjuje, da je imela samo pet tisoč dinarjev. Policija meni, da izvira najdeni denar morda od kakšnega zločina, za katerega je vedel stari Serše, pa da so zato sklenili iznebiti se ga. Vseh kosov razmesarjenega trupla doslej še niso našli.

Znižanje plač v Trbovljah

Spor, ki je bil nastal med trboveljskimi rudarji ter med Trboveljsko Premogovno družbo in ki je bil povzročil, da so delavci začeli z gladovno stavko v rovih, se je z intervencijo ministra za šume in rude likvidiral le začasno, ne pa končno veljavno. Družba je vztrajala pri svoji zahtevi, da se plače znižajo ter da se poleg tega kopači dekategorizirajo, s čimer bi bile seveda njihove plače spet prizadete.

Glede teh zahtev so se 8. avgusta vršila v Ljubljani pogajanja ter so se končno zastopniki družbe ter zastopniki delavstva sporazumeli, da se mezde znižajo za tri od sto (družba je zahtevala 6 od sto) ter da se dekategorizacija ne izvede. Na podlagi tega dogovora bi znašale najnižje plače pri TPD za: I. kategorijo 37 Din., za II. kat. 32,25, za III. kat. 27,75, za IV.A 23, za IV.B pa 18,50 Din.

Nova zgradba za narodno skupščino

Dela za dovršitev nove palače za Narodno skupščino so že močno napredovala in se nadaljujejo z vso naglico. Sedaj so začeli urejevati tudi prostor okrog poslopja, kjer bo nastal lep park. Na štirih vogalih poslopja bodo postavili spomenike carja Dušana ter kraljev Petra Osvoboditelja, Tomislava in Tvrdka. Spomeniki bodo izšli izpod Meštrovičevega dleta.

Beda velenjskih rudarjev

Na bansko upravo v Ljubljani je prišla prositi za pomoč deputacija velenjskih rudarjev, ki so podbanu dr. Pirkmajerju obrazložili obupni

položaj, v katerem se nahajajo. Povedali so, da je državni rudnik v Škalah zaposloval pred približno desetimi leti okrog 1000 rudarjev, danes pa niti 400 rudarjev nima stalnega zaslužka. Delovne prilike so se poslabšale radi racionalizacije dela in pa zaradi vedno manjše oddaje premoga.

Delegacija je prosila, naj bi banska uprava pomagala velenjskim rudarjem s podporo, ki bi jim omogočila, da se rešijo bede do konca septembra, ker upajo, da se bo položaj potem izboljšal, ko bo sprejet zakon o samoupravah.

Dr. Pirkmajer je obljubil pomoč v živilih, zaposlitev brezposelnih rudarjev pri cestnih delih ter da bo zastavil svoj vpliv za povečanje naročil premoga.

Tujski promet v Dalmaciji

Iz Sušaka, Šibenika, Splita, Dubrovnika in drugih krajev Dalmacije poročajo, da prihaja na jugoslovanski Jadran vedno več tujcev. Gostje so večinoma iz Českoslovaške, Poljske, Avstrije, Švice in Nemčije, prihajajo pa v Dalmacijo že tudi Nizozemci, Francozi in Danci.

Najmodernejše jugoslovansko kopalnice Rab je letos zelo dobro obiskano. V prvih 6 mesecih tega leta so imeli na Rabu skoro 14 tisoč prenočnin. Rekord so dosegli 20. julija, ko je bilo na Rabu 1531 tujcev.

Radi nesrečne ljubezni v smrt

V Zemunu se je ustrelila 22-letna hčerka uradnika direkcije državnih železnic Rosanda Spasojević. Na cesti si je pognala kroglo v sence. Kazal je še znake življenja, ko so jo pripeljali v bolnico, kjer je pa kmalu umrla. V smrt jo je baje pognala nesrečna ljubezna.

Družinska tragedija

V vasi Salaš-Crnobarski blizu Šabca se je odigrala pretresljiva družinska tragedija. Ljubica Dragič je s sekuro ubila svojega moža Čedomirja, ker je hotel živeti v ljubavnem razmerju s hčerko Olgo. Hči je bila omožena, pa se je vrnila k staršem, ker se z možem nista razumela. Zadnje čase se je Olga pritoževala materi, da je začel oče laziti za njo. Sprva ji mati ni verjela, potem se je pa prepričala, da govori hčerka resnico. Na lastne oči je namreč videla, kako je mož silil v hčerko. To jo je tako razburilo, da je pograbila sekuro in razklala možu glavo.

VESTI S PRIMORSKEGA

Kaj je z aretiranci iz Nabrežine in okolice?

O številnih aretacijah v Nabrežini smo že poročali pred približno enim mesecem. Pod pretvezo, da so rovarili proti fašističnemu režimu, so policijski agenti in karabinerji aretirali celo vrsto fantov iz Nabrežine, Sv. Križa, Slivnega, Sesljana in drugih krajev. Ponoči, od 1. do 3. zjutraj, ko so mirno spali, so prišli ponje ter jih odgnali v zapore.

Med aretiranimi so bili: Milan in Albin Pertot, Anton Doria, Josip Burger, Jordan Martiniš, Danilo Radovič, Franc Caharija, Ivan Gruden, pa še mnogi drugi fantje.

Oblasti trde, da so pri njih našli mnogo kompromitirajočega materiala ter razmoževalni stroj, na katerega gradi policija vso svojo obtožnico.

Ta stroj pa nikakor ne bi mogel služiti kot obteževalno sredstvo, ker so ga našli v popolnoma nerabnem stanju med šaro na podstrešju. Ven dar jim je prišel v roke kot nalašč in sedaj kujejo na ta račun vse mogoče in pečatijo usodo ubogih nedolžnih fantov.

Pri zasliševanju pa so pretepli do nezavesti Albina Pertota, ki je sedaj pod stalno zdravniško oskrbo in v stalni življenjski nevarnosti, ker kljub vsemu ne prenehajo nad njim z mučenjem in zasliševanjem. S tem so izsilili iz njega nekatera potrebna jim, če tudi neresnična, priznanja, ki spravljajo v ječo in obtežujejo tudi ostale. Imenovani Pertot je šibke narave in slabe telesne konstitucije. Ni čuda torej, da so se spravili ravno nanj. Ko je mati zve dela za nesrečno usodo svojega sina, ki da leži v smrtni nevarnosti v ječi, je bila vsa iz sebe. Nesrečen slučaj je še hotel, da je vsa obupana hitela k sosedu preko ceste ter ni pri tem opazila avtomobila, ki jo je podrl. Uboga mati se sedaj bori v tržaški bolnici s smrtjo. Tako je radi nasilja nad nedolžnimi, dvakrat prizadeta zopet ena naših družin.

DVOJE HUDIH DOGODKOV V KRVAVEM POTOKU

Dne 26. julija je pogorelo solsko poslopje v Krvavem potoku. Poleg solskega poslopja so našli mrtvega nekega mišičnika. Vse to je dalo povod, da so pričele oblasti preganjati naše ljudstvo in so aretirale mnogo ljudi iz vasi Krvavega potoka, Vrhpolja, Gročan, Drage in iz Mihelj.

Od imen aretirancev je znano za enkrat samo bivšega župana iz občine Ocizle-Klanca, Žerjava Otona in njegove žene Terezije ter obeh sinov. — Aretirali pa so in odeljali v tržaške zapore dva kamijona ljudi, o katerih do sedaj ni ničesar znanega in tudi do sedaj niso še nobenega izpustili.

RADI PRETVEZNEGA VOHUNSTVA GA PREGANJAJO

V začetku meseca junija t. l. je bil na meji med Ratečami in Trbižem aretiran od italijanskih obmejnih straž Franc Jerše, star 37 let, stanujoč v Ratečah št. 27. Jerše je oče šestero nedoroslih otrok in se je, od kar je bival v Ratečah bavil z branjerijo. Pred kakšnimi tremi leti je bil odpuščen iz službe na trbiški železniški postaji, kjer je bil zaposlen kot uradnik. Nastanil se je potem na Ratečah in se skromno preživljal s tem, kar je zaslužil z branjerijo. Vzrok aretacije ni znan. Jerše je imel, kot vsi Ratečani, obmejno prelaznico in ko je nekega dne prekoratil mejo, se ni več vrnil. Kje se nahaja in kaj se godi z njim ni znano. Po izjavah brigadirja obmejne karabinjerske stražnice "Fusine-Laghi", je bil od izrednega sodišča že obsojen na 4 leta ječe. Vendar pa do danes ni nikakršnih točnejših vesti o usodi aretiranca. Potrebno bi bilo, da se za aretiranca, ki je naš državljan, zainteresirajo jugoslovanske oblasti.

TEŽKE OBSODBE

9. julija so bili obsojeni štirje Goričani, ki so jih obtožili, da so podrli drevesce kakršnega sadijo fašisti v spomin na Mussolinijevega brata Arnalda. Vsak izmed njih je bil obsojen na štiri leta ječe. Njihova imena zaenkrat še niso znana.

Nadalje sta bila obsojena na 13 odnosno 20 let ječe tudi 26-letni posestniški sin Antona Posega iz Strani in 36-letni trgovski agent Maks Rioza iz Razdrtega, ki sta bila aretirana lani v drugi polovici novembra. Njiju so obtožili zaradi vojaškega vohunstva. Bila sta obsojena čeprav tudi proti njima ni bilo nikakršnih stvarnih dokazov.

NITI ZA STARŠKE NI USMILJE-NJA

Na postaji Rateče-Podpeč so aretirali 70-letnega posestnika Jožeta Beneta. Obdolžujejo ga, da je prodal nekemu mesarju vola, ki je bil vtihotapljen iz Jugoslavije.

Maša zadušnica za bazoviške žrtve

V paternalski cerkvi je daroval pret. nedeljo čast. g. izseljenski župnik Josip Kastelic, na pobudo Izseljenskega društva "Tabor", mašo zadušnico za one, ki so padli v Bazovici. Precejšnje število naših rojakov iz vseh krajev mesta je prisostvovalo sv. maši, pri kateri je pel ojačen cerkveni zbor, ter se tako oddolžilo spominu Bidovca in tovaršev.

Z MIRMIM SRCEM SE LAHKO ZATEČETE

ZASEBNO KLINIKO

Calle Ayacucho 1584 U. T. 41 - 4985 Buenos Aires

V VSAKEM SLUČAJU

KO ČUTITE, DA VAM ZDRAVJE ZDRAVNIKE IN NAJMODERNAŠI KLINIKI SPECIALIZIRAN NI V REDU. NAŠLI BOSTE V NEJŠE ZDRAVSTVENE NAPRAVE

UPRAVITELJ NAŠ ROJAK DR. K. VELJANOVIĆ

NAŠA KLINIKA JE EDINA SLOVANSKA KLINIKA. KI SPREJEMA BOLNIKE V POPOLNO OSKRBO, IN SICER PO JAKO ZMERNIH CENAH. IZVRŠUJEMO TUDI OPERACIJE

POSEBEN ODDELEK ZA VSE ŽENSKÉ BOLEZNI IN KOZMETIKO

Sprejemamo od 14. do 20. ure.

Na stotine aretacij po Goriškem

V začetku maja je bila skoro vsa Furlanija in del Goriške preplavljena z letaki protifašistične vsebine. Posamezna poslopja, zlasti uradna, pa tudi hiše izrazitih fašistov, so bile preko noči popisane z velikimi napisi izzivalne protidržavne in protifašistične vsebine. Jasno je, da je to dejstvo povzročilo zlasti v fašističnih krogih ogromno razburjenje. Ze takoj v začetku so si vstvarili mnenje, da je tu na delu velika in dobro organizirana tajna protifašistična organizacija. Dolgo so stikali in iskali pravih povzročiteljev, dokler se jim ni posrečilo najti v Gorici koncem maja prve sledove. Po nekaj aretacijah so pričele slediti druge in tako so danes prepričani, da imajo v rokah prave krivce. Aretacijam v Gorici so sledile številne aretacije v Korminju, Gradiskem največ pa jih je bilo zaprtih iz Tržiča, delavcev iz ladjedelnic, pa tudi večje število intelektualcev. — Po mnenju našega emigrantskega glasila "Istre", je bilo do danes aretiranih in zaprtih okoli 300 do 400 ljudi. Seveda so mnoge izmed njih kmalu po aretaciji izpustili, tako da je danes težko si ustvariti pravo sliko položaja. — Največ aretirancev je Italijanov, pa tudi Slovencev ni malo med njimi. Da se poslužujejo fašistične preiskovalne oblasti vseh mogočih sredstev pri zaslišanju, nam jasno potrjuje že zadnja vest, ki govori, da so do sedaj že dve smrtni žrtvi. V koliko so vsi ti aretiranci v zvezi z očitanimi jim dejanji, je težko presoditi, posebno še, ko poznamo fašistične metode obdolževanja. Vendar pa so vsa ta dejstva za nas jasen dokaz o razpoloženju italijanskega delovnega ljudstva napram fašizmu.

IZ ČRNIČ

Črniče dobijo novo moderno poslopje, ki ga zidajo sredi vasi na prav lepem prostoru. Stroški za to poslopje so proračunani na 40.000 lir. Stavba bo kmalu pod streho in je namenjena za "balilski dom". Za take stvari ima fašizem vedno dovolj denarja. Pri delu in zidanju so zaposleni skoro sami Lahji. V selu pri Batujah tudi zidajo novo šolsko poslopje. Do sedaj so otroci iz Sela obiskovali šolski pouk v Batujah, ki so komaj 1/4 ure oddaljene od Sela. Iz kakšnega vzroka zidajo to novo šolsko poslopje ni znano. Znano pa tudi ni, na čigave stroške se zida ta obširna stavba.

ARETACIJA V MALEM REPNU

Nekega ponedeljka, v mesecu juliju, se je pripeljal v Mali Repen kamijon, natrpan s karabinerji; vozilo se je ustavilo pred hišo št. 7, ki je last tasta našega rojaka Antona Marvina, posestnika Jožeta Bavcon, dobro znanega po vsem Krasu in tudi po Vipavski dolini, koder je mnogo trgoval z apnom.

Vodja karabinerske čete ga je vprašal pred domačimi, kje da je bil prejšnji dan in kaj da je govoril. Bavcon mu je povedal, kje da se je nahajal, zanikal pa je, da bi bil govoril karkoli kaznivega. Nič ni pomagalo. Spravili so ga na kamijon ter ga odpeljali v Trst. Tam so ga zaprli v jetnišnico v ul. Coroneo. Se sedaj je zaprt in nič mu niso še povedali, česa ga dolžijo.

Bavcon ima 57 let in je vojni pobabljenec; manjka mu eno oko. — Vkljub temu pa je skrbel s svojim delom tudi za starega očeta in za sina, ki je pri vojaki v Siracusi.

"REGINA COELI"

Ljubljansko "Jutro" piše v svoji številki od 13. m. m.:

Lani v jeseni smo poročali o aretacijah skupine Postojnčanov, ki jih je tirala fašistična policija v zapore posebnega sodišča. V četrtek, dne 12. oktobra 1933 so bili iz neznanih razlogov aretirani črkostavec Karel Tavčar, njegov brat urar Raimund Tavčar, bančni uradnik Hugo Simčič, spedijski uslužbenec Marij Rivol, knjigovoz Lojz Cestnik, čevljar Vlado Bizjak ter pekovski pomočnik Karol Borjančič. Po hišnih preiskavah so bili še tistega dne s policijskim furgonom prepeljani na tržaško policijo in od tam z ladjo v Koper. Naslednji ponedeljek so aretirali tudi železniškega uslužbenca Henrika Mekinda, baš ko je prišel v službo, ki jo je vršil v Postojni. Tudi njega so podvrgli strogi preiskavi ter ga nato v spremstvu agentov odpravili v Trst in končno v Koper. Henrik Mekinda je po rodu iz Postojne, a biva že nekaj let v Cerknici ter je jugoslovanski državljan. Pretekli petek se je nenadoma vrnil domov iz rimskih zaporov, ker mu niso mogli kljub vsem zaslišanjem in celo grožnjam ničesar dokazati.

V KOPRSKI KAZNILNICI

V Koprju so Mekindo zadržali skoraj cele štiri mesece. Ves čas je bil

brez vsakih stikov z domom, kjer ima dva nepreskrbljena otroka, ki jima je šele pred nekaj leti umrla mati. Skušal je sicer s pismi priti v stik z bratom in otroki, vselej pa so mu zaplenili pisma, tako da ni prejel nobenega odgovora. V koperskih zaporih je prišel večkrat pred preiskovalnega sodnika. Že pri prvem zaslišanju ga je pričel preiskovalni sodnik obdelovati z najhujšimi izrazi in psovskami. Razbijal je po mizi in mu grozil s prisilnim postom, naj vendar prizna, česar je kriv, čeprav Mekinda dejansko ni niti od daleč slutil, česa ga sploh obtožujejo. Preiskovalni sodnik tudi ni štedil z najopasnejšimi napadi proti našemu narodu. Toda zasliševanje je ostalo zaman. Niti zvišja sodniku ni pomagala. Kljub obljubi, da ga na mestu izpusti in spravi preko meje nazaj v domovino če potrdi vprašanja, ki bi mu jih stavil, Mekinda ni vedel, kaj šele hotel dati kak odgovor.

V celici je ostal ločen od vsega sveta ves čas svojega bivanja. Hrana je bila pod psom. Liter "mineštre" in 40 dkg kruha na dan, tako so skrbeli za njegov želodec.

Vsako jutro je smel za kratko uro na dvorišče, da bi se navžil zraka, zaduhlega zraka med zidovi koperskih ječ.

CELICA št. 616

Koncem decembra in potem še meseca januarja je bil opetovano zaslišan. Dva tedna nato pa so ga

na lepem, ko je bil že prepričan, da se vrne domov, trdno uklenili v verige in ga odpravili na vlak proti Rimu. Na pot so mu dali 80 dkg kruha za 48 ur.

Regina Coeli. Dve veliki križni stavbi obdani z visokim obzidjem. V vsakem krilu obeh stavb po en oddelek zaporov, v vsakem po sto celic. Mekindo so spravili v celico št. 616. Celico, ki je obsegala celih 28 m³, je moral deliti z dvema drugima italijanskima tovarišema. Rimski preiskovalni sodnik je bil z njim nekoliko prijaznejši. Šele on mu je sporočil, da je obtožen vojaškega vohunstva, ki ga v resnici nikjer ni bilo. Dali so mu knjige za kratek čas, italijanske knjige, ki jih je sploščetka komaj razumel. Vse te knjige so bile en sam slavospev italijanske kulturi, ki so mu jo štiri stene in pol metra rimskega neba dan za dnem prikazovale v vse drugačni luči.

Med tem so pet drugih njegovih soosumljencev že izpustili iz zaporov. Dva, Karla Tavčarja in Vladimira Bizjaka pa so pridržali še nadalje. Njihče ničesar ne ve o njihni usodi. Da je še težja, nego je bila Mekindova, je jasno, saj sta italijanska državljanja in si fašistična policija lahko dovoli, početi z njima karkoli.

Mekinda je v rimskih ječah tako poteklo šest dolgih mesecev. Videl je na stotine ljudi, Slovencev, komunistov, katoličanov, antifasistov, nezvestih fašistov in celo fašističnih policijskih organov, ki jih je OVRA spravila v proslule rimske ječe. Skoraj ni minil teden, da fašistični tribunal ni sodil ene ali druge skupine izmed njih.

Kakšna je praksa posebnega sodišča za zaščito države je razvidno tudi iz tega, da je sodišče, proti katerega sodbi ni priziva, nekega obtoženca obsodilo na zapor in policijsko nadzorstvo, čez nekaj časa pa kazen preklicalo, ker ga je obsodilo brez najmanjših dokazov o njegovi krivdi.

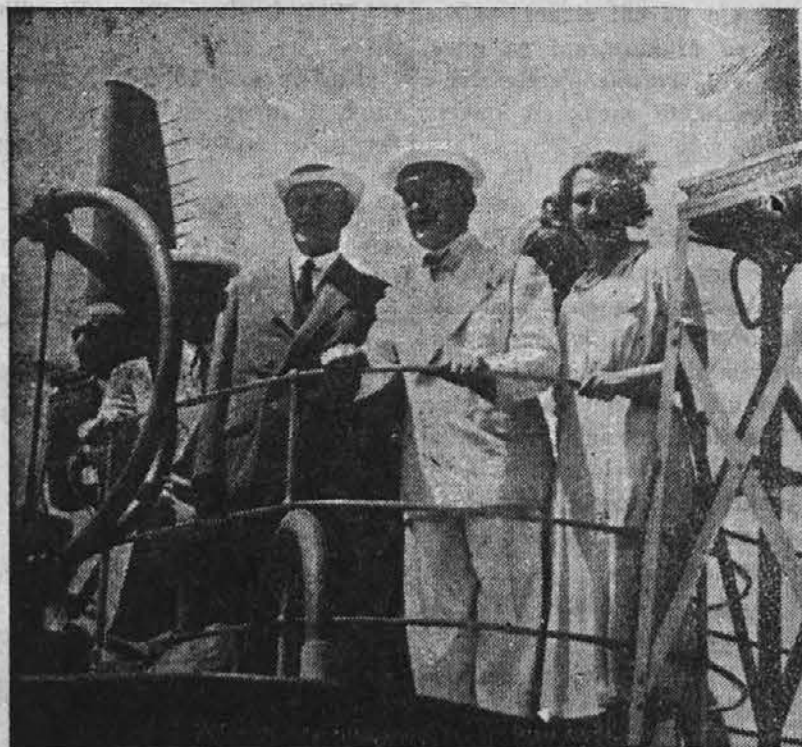

Princ Gonzalo, sin bivšega španskega kralja, ki se je ponesrečil v avtomobil. nezgodi v bližini Celovca

Mekinda je bil koncem junija poslednji zaslišan. Šele tedaj so mu povedali, da so razen njega obtoženi še drugi. Zadnje dni julija so mu sporočili, da bo v kratkem smel domov. Celih 10 dni pa je moral ostati še v Rimu in biti na razpolago rimski kvesturi. Šele preteklo sredo so mu vrnili njegove stvari in ga odpravili domov.

MANEVRI NA KRASU

V Dutovlje je prišlo koncem junija mnogo vojaštva. V okolici so imeli vaje. Na poljih in travnikih so naredili znatno škodo, pa tudi mnogo ukradenega sadja je romalo v vojaške želodce.

Italijanski izumitelj Marconi na svoji ladji "Electra", ki mu služi za njegove poskuse

DIPLOMIRANA

Krojačnica

Leopold Ušaj

Calle GARMENDIA št. 4973

Tu boste našli najboljšo postrežbo, dobro izbero angleškega in češkega sukna ter solidne cene.

Prvovrstno delo

Expreso „GORIZIA“

Najstarejše prevozno podjetje za mesto in na vse strani dežele Zmerne cene in solidna postrežba

FRANC LOJK

Calle Bompland No. 709

Začenja pri ul. Dorrego 931, v. ština Triunvirato 1500

U. T. 54 Darwin 5172 in 2094

BRANITE SE!

...proti hudim posledicam, ki jih more imeti kapavec za Vas in Vaše potomce! Vpoštevajte svetovna izkustva! Vzemite SALVAGON (kroglice), proizvod "The Salvagon Chemical Co.". SALVAGON (kroglice) ni eno zdravilo več, marveč je zdravilo, ki z gotovostjo učinkuje. SALVAGON (kroglice) je znanstveni izum, ki je v zadnjih letih vzbudil največjo pozornost v Evropi in Severni Ameriki, kjer se je, po vestnih študijah in temeljitih izkustvih, izkazal kot najboljšo zdravilo proti

KAPAVCU

in njegovim zapletljajem: cistitis, prostatitis, orquitis itd. SALVAGON (kroglice) učinkuje z gotovostjo toliko pri začetni, kolikor pri zastareli ali kronični blenoragiji, pri obeh spolih. Uberite najkrajšo in najbolj sigurno pot: vzemite še danes SALVAGON (kroglice), pa se izognete dolgotrajnemu, dragemu, neprijetnemu in brezuspešnemu zdravljenju. S SALVAGONOM (kroglicami) se lahko sami zdravite doma in na rezerviran način.

GLÓBULOS SALVAGON

Prodaja se v lekarnah po vsej deželi po \$ 5.— steklenica; lahko pa ga tudi sami naročite s pismom, naslovljenim na CASILLA CORREO NO. 2222, kateremu priložite \$ 5.— Zdravilo prejmete z obratno pošto.

Kupon za naročilo. (N. L.)

Sírvase remitirme un frasco de GLOBULOS SALVAGON. El importe de \$ 5.— remito adjunto. (Valor declarado) o (Giro Postal).

Nombre: .....

Dirección .....

Casilla de Correo 2222, Bs. Aires

GLAS IZ NECOCHEE

Necochea, septembra.

Ne spadam med takšne, ki prav radi in z veliko lahkoto sučejo pero; zato je sedaj prvi krat, da se oglašam v Novem listu, dasi sem njegov naročnik že od prve številke. Namenil sem se opisati v par vrsticah tukajšnje prilike:

Naj takoj omenim, da nas je Slovencev v Necochei prav malo. Vkljub krizi nas je večina zaposlenih in delali smo tudi v zadnjih dveh, treh letih, ko je kriza prav močno pritiskala tudi v našem mestu, dasi je precej važno pristanišče (leži južnozapadno od Mar del Plate) ter ima kot priljubljeno morsko kopalnišče tudi precej tujskega prometa. Necochejsko morsko nabrežje je eno izmed najbolj obiskovanih v vročem poletju. Vkljub vsemu temu, pravim, smo imeli prav slabe čase. Sedaj so se prilike nekoliko izboljšale. Tako vsaj izgleda. Jaz sem že štiri leta tukaj, pa ni bilo še toliko dela, kakor sedaj. Zida se precej in v mesto je prišlo mnogo zidarjev iz drugih krajev. Skoro vsi so zaposleni, a ker jih je mnogo ter si drug drugemu delajo konkurenco, je zaslužek skromen. Tukajšnji delodajalci ne plačujejo na dan, marveč toliko od izvršenega dela.

Rad bi se s tem dopisom obrnil tudi do naših slovenskih mater in očetov ter jih prosil, naj ne zavržejo našega materinskega jezika. Starši, učite svoje otroke tudi slovenskega jezika, govorite z njimi v našem pravem in lepem jeziku ter ne posnemajte onih, ki govore pol svojega in pol tujega, da so otrokom še v zasmeh in pohujšanje! Glede kasteljansčine si nikar ne belite glav; otrok jo bo mnogo bolje obvladal nego vi. Materinskega jezika pa se nikjer ne bo naučil, če ga vi sami

Angleški ministrski predsednik Mac Donald, ki uživa svoj dopust v Kani

ne boste učili! Nikdar nikomur ni škodovalo, ako je znal več jezikov. Prav gotovo tudi vašim otrokom škodovalo ne bo, če bodo znali jezik svojih staršev! Tega naj bi se zavedali vsi slovenski starši v izseljenstvu! Pozdravljam vse Slovence in Slovenke, posebno pa čitateljice in čitatelje našega "Novega lista"!

Primorec.

HOTEL PENSION VIENA
SANTA FE 1938 BUENOS AIRES
U. T. 44 Juncal 5207
Oddajajo se lepe zračne sobe z zdravo in domačo hrano od \$ 2.— dalje.
POSTREŽBA PRIJAZNA
Posamezen obed \$ 0.70
DOBRE ZVEZE NA VSE STRANI
Rojakom in rojakinjam se priporoča
E. KRAVANJA

ALBERT BELTRAM
priporoča cenj. rojakom svojo trgovino črevljev, solskih potrebščin in tobakarno. Ima veliko izbero copat in nudi najbolj ugodne cene.
Dto. Alvarez 2288, esq. Trelles

ZA POUK IN ZABAVO

NEKAJ O UMETNI POTRESI HRANI

O temperaturi jedi, ki jih uživamo, so se danes mnenja med strokovnjaki deljena. Nekateri popijejo zjutraj vročo kavo in potem oddirjajo na delo. Drugim nadomestuje za kosilo porcija sladoleada ali skodelica kave. Zopet drugi so privrženci sirove hrane in vračajo vso drugo, češ, da kuhanje uničuje vita mine. Kaj je v tej zmedbi sploh še pravilno in normalno?

Za vse ljudi ni mogoče nikoli in v nobenem pogledu postaviti enakih pravil. V splošnem pa se lahko postavi aksiom, da človek se ne zboli, če uživa nekaj tednov mrzlo hrano. Pač pa mnogo bolj škodujejo vroče jedi, v prvi vrsti juha. Najbolj trpijo pri tem zobje, kar je že vsakdo sam lahko poskušal in sprevidel. Mnogi, ki propagirajo toplo hrano, pozabljajo tudi, da je takšna hrana mnogo bolj nevarna od mrzle, kajti takšna hrana ustvarja dispozicijo za želodčne jedi, prebavne motnje in za okvare požiralnika. Rado se namreč primeri, da začne služnica v želodcu zaradi vročih jedi krvaveti. Od tu do raka je potem samo še dober korak.

Toda najslabše je gotovo to, kar počenjajo nepremišljeni ljudje v poletni vročini, ko posebejo najprej krožnik vroče juhe, nato po bašejo vase meso in prikuhe, potem pa si privoščijo porcijo sladoleada. Take vrste red jedi je gotovo najbolj nezdrav. Tisti, ki se nikakor ne morejo ločiti od vroče kave, naj samo poskusijo zlitii vročo kavo na prste nogi, pa bodo videli, kako se udje občutljivi za temperaturne spremembe! Če že površina tako občuti vročino, kako je šele mora čutiti želodčna sluznica in požiralnik? Higieniki priporočajo zjutraj namesto vroče kave čašo hladnega mleka ali naravnega soka, seveda ne umetnega.

Prav nič ne škoduje človeku, če dobi želodec včasih kaj hladnega vase, nasprotno pa je dokazano, da škodujejo več ali manj vroče jedi, če jih neoprezno vlivamo vase. Pri jedi bi morali ljudje mnogo bolj paziti na normalne temperature, predvsem pa na to, da ne jedo neposredno za vročimi jedmi prav hladnih ali celo mrzlih. To je v jedru tisto, kar škoduje želodcu in po njem vsemu organizmu, ne pa jed sama na sebi.

ROJAKI!!

PRI ŽIVCU
v znani restavraciji, boste najboljše postreženi.

ZBIRALIŠČE SLOVENCEV.
Lepi prostori, pripravi za svatbe — Prenosišča \$ 0.70
Za obilen obisk se priporoča cenj. rojakom lastnik

EMIL ŽIVEC
PATERNAL Osorio 5085

Umetne potrese proizvajata dva znana ameriška potresna specialista, profesorja Buvalda in Guttenberg z geološkega zavoda v Kaliforniji samo zato, da bi proučevala valovne in druge potankosti pri naravnih potresih in izkoristila svoje posledke po možnosti za to, da bi se človeštvo lahko bolj zaščitilo pred potresno šibo. In teh eksperimentov seveda ne vršita kje v sredini kakšnega obljudenega mesta, temveč v najbolj goratem in samotnem delu severnega Wyominga, kjer so okoliščine še posebno ugodne za takšne poskuse.

Z električnimi vrtalniki vrtajo v zemljo po 20 do 50 m globoke rove, v katere nanesejo velike količine po sebnosti močnega razstreliva. Zažigajo te nabojev se izvrši isto tako z elektriko, v bližnji in oddaljenejši okolici poskusnega polja pa je nešteto instrumentov, najobčutljivejših seizmografov, ki registrirajo po eksploziji avtomatično brzino, smer zemeljskega pretresa oziroma valovanja. Seizmografi obeh učenja kov so še dosti občutljivejši nego najboljše potresomeri, ki so jih do danes uporabljali v opazovalnicah. In to je tudi potrebno, kajti navzlic strašni sili razstreliva je njegov potresni učinek vendarje še vedno za nekoliko milijonov krat slabotnejši od sile povprečnega naravnega potresa.

Nevarnosti ni nobene niti za bližnjo okolico poskusnega polja — kvečjemu če bi kdo v trenutku umetnega potresa sedel v njegovem središču ali v epicentru, kakor bi se to imenovalo pri naravnih potresih. Za poskuse obeh raziskovalcev je posebno ugodno to, da vesta že v naprej, kje je epicenter umetnega potresa in v katerem trenutku se bo zemlja "zamajala". Vrh tega imata udobno priliko proučevati vpliv potresov na razne zemeljske sklade, kar je med glavnimi točkami njiju eksperimentalnega programa. Obetata si mnogo novih spoznanj. Vsekako sta upravičeno dobila ime "fabrikanta potresov", s katerim so ju počastili šaljivi tovariši.

OBLEKA IZ STEKLA
V modni industriji ločujejo že nekaj časa zrno od plev. Najnovejša novost, ki je niso lansirali iz Pariza, ampak iz Rima, je v tem, da je neki modni atelje razstavil damske toalete iz pletenega stekla.

Steklo je tako elastično, da se da z njim napraviti vse. Dame, ki bodo nosile obleko iz stekla, se nimajo niti najmanj bati, da bi se ranile. Obleke te vrste so zelo lepe in imajo neki poseben sij. V Parizu nestrpno čakajo prvih italijanskih modelov.

ZRAČNI TAKSIJI
Pred kratkim so v New Yorku otvorili letalsko proggo, ki je namenjena večinoma trgovcem in poslovnim ljudem. Veliki hidroplani ob-

ratujejo štirikrat dnevno na proggi New York-Long Island.

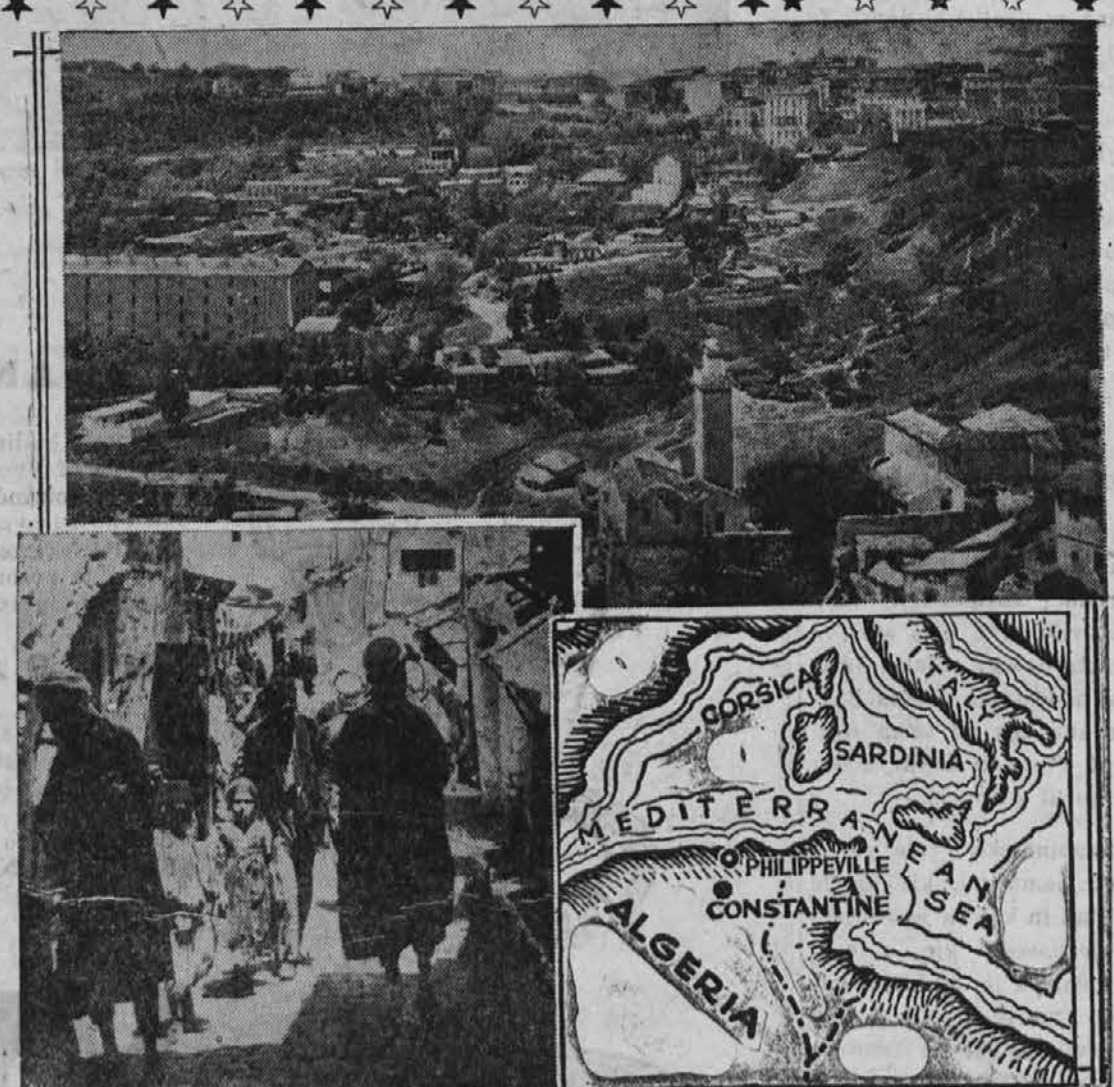
Iz New Yorka prevažajo na Long Island kopalce, ki jih poberejo naravnost na posebnih zbirališčih, ko se vračajo z dela. Z njimi odletijo v kopalnišče in jih proti večeru zopet prepeljejo domov. Sezijska vozovnica za tekšne polete s hidroplanom velja 350 dolarjev za ves. poletni čas.

SNОВI, KI POSPEŠUJEJO RAST

Kent in Koegl sta že pred delj časom izolirala neko snov — krstila sta jo na ime "auxin" — ki pospešuje navpično rast rastlinskih stanic in ki je povsod v mladem zelenju. V najnovjšem času je pa R. J. Williams odkril še neko drugo snov, ki učinkuje podobno kakor auxin. Odkril jo je najprvo v glivah kvasnicah, pozneje pa jo izoliral tudi iz vsakovrstnih živalskih organov in tkiva, iz ostrig, jaje mehkužcev, v posebno veliki množini pa iz mleka. Po vsej priliki gre za neki univerzalni faktor, od katerega je odvisna rast vsega živalskega sveta na eni strani ter rast vseh gliv in kvasov. Novo odkrita snov je izrazita kislina in so ji nadeli ime "pantotenska kislina". Iz vidikov biologije je posebno zanimivo to, da imajo po eni strani zelene rastline, po drugi strani pa glive, kvasi in vse živalske vrste dvoje povsem različnih snovi, od katerih je odvisna njih rast.

TOBAK BREZ NIKOTINA

Nemškemu institutu za raziskovanje tobaka se je baje posrečilo odgojiti tobačne rastline, ki ne vsebujejo prav nič nikotina. Ne gre tu za tobak brez nikotina, kakršen se lahko izleluje s pomočjo pravičnega fermentiranja ali izločanja nikotina s kemičnimi postopki, marveč za čisto botanično selekcijo nenikotinske tobakne rastline.

Afrisko mesto Constantine je bilo pred nedavnim pozorišče krvavih bojov med mohamedanci in židi. — Zgoraj: pogled na mesto; spodaj, na levi: ena izmed ulic, kjer je tekla kri.

KROJAČ

Izvršujem vsa v to stroko spadajoča dela. Obleke od \$ 55 do 120. Hlače fantazija od \$ 10 do 28. Delo prvovrstno. Blago iz najboljših tovarn. Olajšave za plačevanje
MAKSIMILIJAN SAURIN
VARNES 2191 Buenos Aires (nasproti postaje La Paternal) — U. T. 59-4271

Hotel Balcánico
LASTNIK ANGEL VELYANOVSKY
25 DE MAYO 724 BUENOS AIRES
ZDRAVE IN ZRAČNE SOBE ZA POSAMEZNE GOSTE
IN ZA DRUŽINE. PROVRSSTNA POSTEREŽBA
IN ZMERNE CENE.

ŽENSKI KOTIČEK

Hišna gospodinja in počitek

Moškimi je že tako nekako prirojeno, da podcenjujejo, omalovažujejo hišno delo, ki je poverjeno gospodinjici. Koliko krat mora hišna gospodinja poslušati zvečer, kako moštarna, da je od dela utrujen, samo pa se ne sme pritožiti, ako noče, da se ji mož začudi kakor da je padel z oblakov: "Za božjo voljo! Kakšno delo pa imaš prav za prav. To kosi in večerjo, ki ju pripraviš — prava reč!"

In vendar je hišno delo prav naporno.

Izračunili so, kako ogromno število korakov napravi gospodinja na dan, kolikokrat mora steči sem, kolikokrat tja; postali so pozorni, kako mučno in požrtvovalno je njeno delo v službi družine. Nekaterim gospodinjicam to delo izborna prija, ne katerim pa ne posebno ter se kmalu utrudijo, izgledajo stare in ovene. O teh bomo govorili, o teh, kojih oči so postale trudne iz brez svita. Pogledajo se v ogledalo in se vprašajo: "Ali sem to res jaz?" — Čas je, da misli gospodinja tudi malo nase.

Kje je napaka? V prvi vrsti je najbrž gospodinja, ki je samo gospodinja in nič drugega, premalo mislila na sebe samo in na svojo zunanost. Pri ženski, ki je v poklicnem življenju, je to čisto drugače; ona mora gledati na svojo zunanost, če se hoče v svojem poklicu vzdržati. A tudi gospodinja ima svoj poklic, in še zelo vzvišen, in tudi ona naj bi bila taka, da prenese kritiko. In kako to najbolje doseže? Tako, da si od časa do časa privošči nekoliko odmora. Če pride pri delu trenutku, ko začenja postajati trudna, tedaj naj delo prekine in naj se nekoliko odpočije. Sede naj morda k oknu, dene naj roke v naročje in naj gleda ven v zelenje, kar je za odpočitek posebno prikladno. Ali pa naj leže na divan, naj da pod nogo blazino, da so nekoliko vzvišene, naj zapre oči in naj nekaj časa nič ne misli. S polnim mirom naj uživa počitek, naj nikar ne misli, da mora se to ali ono narediti, temveč naj si reče: Moj počitek sem si pošteno zaslužila, sem sama svoj gospod, sedaj se bom odpočila in s tem svoje moči za novo delo okrepila. Zaenkrat pa sploh nič ne mislim!

Takšni odmori so neobhodno potrebni zlasti tedaj, če ima gospodinja naporen dan za seboj in če hoče zvečer še kam iti. Malo veselja imaš, če moraš takoj po delu iti na zabavo. Telo in duh potrebuje vmesnega oddiha, v katerem postane gospodinja iz delovnega človeka res ženska, ki ima veselje do zabave in kratkega časa in ki se veseli na družabnost.

Najlepše je, če moremo pa delu vzeti toplo kopalnico in se potem za pol ure vleči v posteljo ali celo zaspati; če to ni mogoče, naj naredi gospo-

dinja tako, kot smo zgoraj zapisali. Ko zopet vstane, si umije obraz, vrat in roke v mrzli tekoči vodi, se nekoliko odgrne z otiračo in se še enkrat malo izmije z obrazno ali kolinsko vodo. Noge si skoplje v topli kopalnici, si jih dobro odgrne z otiračo in nato še s kolinsko vodo, zlasti še med prsti. Že s tem, da s nogami pravilno ravnamo, smo napravili za splošen počitek izredno mnogo; še enkrat bolje se počutimo, ko pa če imamo skeleče in utrujene noge. Če se nočemo kupati, preden gremo ven, se slecimo in si odgrnimo vse telo z otiračo, to je skoraj tako oživljujoče kot kopalnica.

Če smo nato še lase pravilno spravili v red, tedaj je gospodinja čisto drug človek. In misli si: "Negovanje telesa in mali odmor med delom in družabnostjo je pa res nekaj lepega". Tak odmor bi morala imeti gospodinja vsak dan in bi smela tedaj na nič drugega misliti kot na lastni svoj dobri počitek.

ŽENSKÉ POSTAJAJO LEPŠE

Da bi rešili velevažno vprašanje, ali postajajo ženske lepše, je neki newyorški list poslal svojega reporterja k trem prominentnim osebnostim iz ameriškega znanstvenega in umetniškega sveta.

Prva reporterjeva žrtev je bil antropolog Naravoslovnega muzeja dr. Ashley Montague.

"Da-li postajajo ženske lepše?" je dejal ta. "Vsekakor, in moške tudi. Postajajo čedalje večje in vitkejše. Lepota je pač vprašanje plemenske izbire in mi smo potrebovali le kakšnih 50 milijonov let, da smo dosegli svojo današnjo lepoto. Ta proces se nadaljuje in čez nekoliko novih milijonov let bodo ženske pač še lepše nego danes. Kakor moške bodo bolje videle in bolje slišale, ne bode imele več las, zob in prstov na nogah — razen tega

★ ☆ ★ ☆ ★ ☆

Dekle, ki je na sliki, je baje vlovilo to orjaško ribo ob obalah Virginije.

bodo prav dolgo živele — če se ne bo človeštvo zaradi neumnosti, ki jih počenja, že prej uničilo. Kaj pravi? Da bi takšna bitja ne mogla biti lepa? V bodočnosti se bo vendar spremenil tudi pojem lepote, kajti lepote ne določajo biološke posebnosti, temveč socialni činitelji."

Ga. dr. Grace Adamsova, znana psihologinja, je bila ogorčena, ko je reporter potrkal pri njej in ji navedel trditve prof. Montagueja. V ostalem pa se strinja z njim, da postajajo ženske res lepše.

Končno je reporter povprašal znane slikarja Russella Pattersona. "Seveda postajajo lepše," je odvrnil slikar. "To je preprosta zasluga napredujoče kozmetike in damskega krojaštva."

Migljai za hišne gospodinjice

Železno vrtno orodje: Krampe, lopate, motike i. dr. namažimo s čisto svinjsko mastjo, ki ji primešamo prav malo kafe in nekoliko grafit. Železo dobi potem nekako jekleno farbo in na zraku ne zarjavi. Preden na ta način ne zavarujemo orodja pred rjavjenjem, ga ne smemo spraviti.

ZA NAŠE KUCHARICE

Sočivje na ameriški način.

Skuhaj bel fižol, odcedi ga in gorkega oblij s paradiznikovo omako. K temu daj klobasice ali rezine od zelene, ki jih priredi takole: Napravi redko testo kakor za omelete. Pomakaj v to testo rezine ne prav do mehkega kuhane in olupljene zelene in jih ocvri na masti.

Milanski rižoto.

Praži 20 dek riža z 1/8 presnega masla, da postane kakor steklen. — Šele potem prilij toliko juhe, da bo riž pokrit. Še prej stresi v juho ščepec žefrana in dobro premešaj, da se raztopi. Ko se je riž 10 minut paril, dodaj še 10 dek nastrganega parmezana ali kakega drugega trdega sira. Zopet dobro zmešaj, pari do konca in potresi riž, preden ga neseš na mizo, povrhu še s parmezanom.

IZ BUENOSAIREŠKE KRONIKE

Krvav spopad med policaji in neznanci

Da se na Avellanedi skoro vsak dan kaj hudega zgodi, na to smo že navajeni. Komaj človek pozabi na eno streljanje, ko pokajo v sosednem mestu že spet revolverji. Tako je bilo tudi v ponedeljek zvečer, nekako ob 8. uri, ko se je vračala četa policajev s pokrajinskega kolodvora v komisarijo. Ko so možje postave stopali po ulici Belgrano, so zapazili blizu mosta skupino sumljivih oseb. Krenili so v smeri proti neznancem, da bi videli, kaj je in kako, komaj so se pa nekoliko približali, ko so neznanci začeli na vso moč streljati iz revolverjev. Policaji so se brž vrgli na tla ter tudi sami odgovorili z ognjem. Enega izmed napadalcev so težko ranili, pobegnil pa je v avtu, ki se je nahajal v bližini. Kmalu so jo odkurili tudi njegovi pajdaši; s streljanjem so krili svoj beg, dokler se niso zaleteli v tamošnje občinsko skladišče. Ker je bilo policajev premalo, so poklicali pomoč. Med rejarji in napadalci se je vnela prava bitka. — Moralo je priti novo ojačenje in šele tedaj je policija naskočila skladišče. Neznanci pa so jo v zadnjem hipu popihali. Ko je policija skladišče zasedla, je našla v njej samo še enega, ki se je, ko je zagledal policijo, sam ustrelil. Kakor je policija potem dognala, je bil to že dolgo iskani zločinec José Rodriguez. Pozneje je policija našla pod mostom ranjenega tudi nekega starčka z imenom Riala, kateri je tudi spadal k tej zloglasni družbi.

Z britvijo napadel svojo ženo

Marija Padilla, stara 27 let, stanujoča pri svojih starših, v ulici Thames 1920, je pred kratkim zapustila svojega moža Joaquina Dau sija, starega 48 let. V torek, okrog 11. ure zvečer, ko so bili slučajno še pokoncu, se je nenadoma pojavil mož ter zahteval, da se žena nemudoma povrne k njemu. Ker pa je ona to odklonila, je potegnil iz žepa britev ter zamahnil z njo po ženinem o brazu. Na vpitje je prihitel Marijin oče José Padilla, 52 let star, oborožen z nožem. Ves besen je planil na zeta ter mu zadal dve globoki rani. Prišla je policija ter je Padillo razorožila in ga aretirala. Ranjenca, moža in ženo, so pa peljali v bolnišnico Fernandez. Joaquin je v sredo podlegel ranam.

Slabo plačana dobrot

Bartolomé Martino, star 73 let, je imel svojo sobo v ulici Carabobo št. 1458. V tej hiši, v ozadju, je stanoval tudi 30-letni Pedro Navela, po poklicu črevljar, kateremu je pa de lo smrdelo. Ker ni delal, seveda tudi denarja ni imel. Živel je na ramah starčka. Ko pa so starčku začeli pohajati njegovi prihranki, mu je nadaljnje vzdrževanje odpovedal. V ponedeljek zvečer je pa mladi mož ponovno prišel k Martinu, naj mu da 20 pesov; starček je pa odrekel. To je pa delomrzneža tako razkačilo, da je potegnil nož iz žepa ter zadal svojemu dobrotniku dve težki rani. Ranjenčeva hčerka, ki je to videla, je tekla na ulico ter poklicala policijo, ki je starčka dala prepeljati v bolnišnico Pinero, kjer je kmalu po prevozu izdihnil. Navela je sicer v tej zmedi pobegnil, a ga je policija kmalu vjela.

Nesreča ali samomor?

V ponedeljek ob 2. in pol zjutraj je peljal Francisco Brasciata v svojem čolnu preko Riachuela 32-letnega C. Madrida. Tekom vožnje je začutil, da se je čoln močno zamajal. Ozrl se je in se začudil: potnika ni bilo več v čolnu. Začel je iskati po vodi, a ni imel sreče. Stvar je prijavil pomorskim oblastem, ki so truplo Madrida našle čez dobre pol ure. Policija skuša dognati, ali gre za samomor ali pa za nesrečo.

Šolarka izginila

Preteklo soboto je šla, kakor po navadi, 13-letna licejska učenka A. Zuccaro, stanujoča pri svojih starših v ul. Bucarelli 1924, v solo. — Dekle se iz šole ni vrnilo. Znanci pravijo, da so jo videli z nekim fantom. Policija jo sedaj išče.

IZKUŠENA SLOV. BABICA

diplomirana v Pragi in Bs. Alresu ter specializirana za vse ženske bolezni. De. uje, že 25 let, bivša babica v bolnišnici J. Fernandez

FILOMENA BENEŠ BILEK

Calle Lima 1217, 3 kvadre od Plaza Constitución — U. T. 23 (B. Ord.) 3389

FOTO "DOCK SUD"

Darujem za vsakih šest slik eno sliko v barvah

MARKO RADALJ
Specialist v modernem slikanju.
Facundo Quiroga 1275, Dock Sud

DARUJEM

povečano sliko v barvah za vsakih 6 fotografij, ki stanejo od \$ 3 dalje. Naš atelje je odprt tudi ob nedeljah in praznikih

JUGOSLOVANSKI FOTOGRAFSKI ZAVOD "SAVA"

Sava Jovanović — San Martín 608, Buenos Aires

Clínica Médica "SLAVIS"

Ravnatelj: Dr. D. CALDARELLI

Upraviteljica: bolgarska rojakinja dra. Radka Ivanović
Vestno zdravljenje notranjih, želodčnih in srčnih bolezni.

SPOLNE BOLEZNI

(Kapavico in sifilis)

zdravimo po modernem in sigurnem nemškem načinu.

Posebna sprejemna soba in poseben ambulatorij za ženske, ki jih zaupno zdravijo zdravnice, specializirane v vseh ženskih boleznih.

Govorimo jugoslovanske jezike in sprejemo od 10. — 12. ure ter od 3. — 7. popoldne

ZMERNE CENE

OLAJSAVE ZA PLAČEVANJE

SAN MARTIN 522, II. nadstropje

U. T. 31 Retiro — 1619

SLOVENSKA GOSTILNA

CALLE TRELLES 1167 BUENOS AIRES

(Pol kvadre od Gaone 2400)

ZBIRALIŠČE NAŠIH ROJAKOV OBŠIRNI PROSTORI
TER IGRIŠČA ZA KROGLE IN KEGLJE

Ples vsako nedeljo - Domača - postrežba - Zmerne cene

- Vsak rojak je dobrodošel -

NOVI MORILNI STROJI

Medtem ko vse države na svetu jačajo svoje zračne flotilje, da jih bodo mogle v primeru vojne poslati čim globlje v sovražnikovo deželo, sta dva dunajska inženirja, neki stavbni svetnik in neki bivši asistent dunajske tehnike, izumila torpedo smrti. Ta torpedo — pišejo dunajski listi — lahko povzroči popoln preobrat v sodobnem oboroževanju. Lahko ga bodo sprožili, da bo frčal na stotine in stotine kilometrov globoko v sovražnikovo deželo, kjer bo sopal smrt na ljudi brez nevarnosti, da bi ga kdo ustavil na njegovem potu.

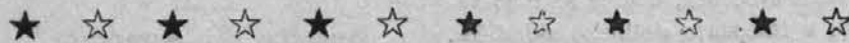
Novi zračni torpedo bo letel s takšno brzino, da ga ne bo mogoče ustaviti z nobenimi pripomočki. Kakor vodni torpedi, je tudi zračni torpedo zgrajen iz velikega oddelka za eksplozivne snovi, zadaj pa ima shrambo za rakete, ki ga bodo gnale na cilj.

Pri odstrelitvi bo dobil torpedo

potrebni zagon, potem pa bodo med vožnjo v repu eksplodirale snovi, ki ga bodo pogonjale dalje.

Neki drugi inženir pa je izumil izstrelek, ki lahko prebije tudi najmočnejše jeklene plošče. Izstrelek je narejen iz kemične zmesi, ki pri udarcu na ploščo v trenutku razbeli jeklo, da se uda probojni sili izstrelka. Jekleni oklep se na ta način prav za prav stopi.

Za prvo in drugo iznajdbo se zelo zanima inozemstvo. Oba izumitelja so pozvali iz Avstrije, ker hoče prvi izum kupiti neka evropska država, za drugo metodo pa se zanima posebno Anglija, ki je tudi pozvala inženirja na angleško ter ga proti zelo dobri plači angažirala za neko kemično tvornico. Na Angleškem sedi zdaj ta inženir v kemičnem laboratoriju ter izpopolnjuje svoj izum, s katerim pripravlja smrt milijonom nedolžnih ljudi.

Fašizem v Braziliji. Braziljski posnemovalci Mussolinija in Hitlerja so si izbrali zelene srajce

MALI OGLASI

ANDREJ BENCINA

krojaški mojster naznanja svojim spošt. klientom, da se je preselil v ul. Blanco Encalada 2127 (višina Cabildo 2300). Obenem se priporoča cenj. rojakom ter jih opozarja, da ima veliko izbero blaga ter izvršuje delo prvostno.

KROJAČNICA IN TRGOVINA raznovrstnega blaga se priporoča **SEBASTIAN MOZETIČ** Osorio 5025 — Paternal

ŠIVILJA - MODISTKA izdeluje fine in navadne obleke po najnovejši modi in zmernih cenah **Antea B. Dolšček** Calle Charlone 36, pol kvadre od ul. Dorrego, poldrugo kvadro od Rivere.

POSESTVO v Gornji Lokvici pri Metliki, v Sloveniji, je na prodaj. Kdor bi se zanimal, naj piše na naše upravnishstvo. Prosimo znamko za odgovor.

POZOR! Kdor želi kupiti hišo ali zemljišče, naj se v svojem interesu obrne na naslov: Luis Podgornik, Calle Nogoya 6072 (Liniers).

ROJAKOM V VILLA DEVOTO se priporoča slovenski mlekar **JOSIP BREZAVŠČEK**

Raznaša sveže in pristno mleko na dom. Točna in vestna postrežba. Pje. Nene 1973 — Villa Devoto.

☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆
Dragi starši!

Kaj je za Vas od največje važnosti? Brez dvoma: dobra vzgoja Vašega otroka. Brez posebnih stroškov in z vsem zaupanjem lahko izročite svojega sinčka na vzgojo slovenskemu zavodu.

ASILO LIPA, Villa Madero, C. G. B. A. (Bs. Aires)

TIENDA "SAN JORGE"
Lastnik: J. ABDELNOR
Star prijatelj naše kolektivitete. Ugodne cene in pogoji. Obiščite nas in sklicujte se na ta oglas. Dobite popust. **TINOGA** STA 5550, esq. Fco. Bauza.

ZA KRATEK ČAS

V gimnaziji

Profesor: "Kaj so znali Grki boljše kakor mi?"

Dijak: "Grški jezik..."

Na cesti

"Stojte, vi ste osumljeni, da ste ukradli avtomobil."

"Preiščite me mirno, gospod nadrednik!"

Ne gre mu vera

Branitelj: "Obtoženec priznava svoj greh. Pravi, da je izvršil tatvino. Ampak, gospodje sodniki, denite roko na srce in povejte: Ali je mogoče takšni propalici verjeti takšno priznanje?"

Hud strah

"Prijatelj, zakaj pa se vedno ustrašite, kadar zaslišate avtomobilsko hupo?"

"Veste, žena mi je pobegnila s soferjem in kadar slišim hupo, me vedno prevzame strah, da mi jo je že pripeljal nazaj."

☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆
PREKOMORSKA POŠTA

Iz Evrope dospejo

V septembru:

- 16. Pssa Giovanna
  - 17. Neptunia in Cap Arcona
  - 18. Belle Isle
  - 21. Orania in H. Princess
  - 23. Gral. Osorio
  - 25. Cabo Sto. Tomé
- Proti Evropi odplovejo**
- V septembru:
- 19. Cap Arcona
  - 21. Neptunia
  - 24. Belle Isle
  - 27. Pssa. Giovanna

VREDNOST DENARJA

100 dinarjev	8.60
100 lir	32.25
100 šilingov	69.40
100 mark	149.80
1 funt št.	18.60
100 fr. frankov	24.80
100 čsl. kron	15.60
100 dolarjev	371.35

V času krize

"Vidiš, kar človek stori dobrega na tem svetu, se mu dvojno povrne."

"Vidim, vidim. Lani sem omožil svojo hčer in letos sta se oba z mozem preselila k nam."

☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆
Slovenske knjige

V naši upravi so na prodaj sledeče slovenske knjige:

- Baukart:** Slovenski Robinson, povest, trdo vez. 1.20
- Dimnik:** Kralj Aleksander, trdo vez. . . . . 3.—
- Gangl:** Sin, drama trdo vez. 1.80
- " **Beli rojaki, črtice.** . . . 1.50
- Golar:** Kmečke povesti, trdo vez., 2. izd. . . . . 2.—
- " **Pastirjeva nevesta,** povesti in romance, trdo vez. 1.60
- Jug:** Izseljenec, ... 1.50
- Kellermann:** Tunel, roman . . . 2.—
- Orel:** Pasti in zanke, kriminalni roman 1.50
- Pugelj:** Zakonci, trdo vez. . . 1.80
- Poljanec:** Sisto e Sesto, povest iz Abrucev 0.90
- Rape:** Tisoč in ena noč, trdo šilih: Nekoč je bilo jezero, vez. . . . . 4.—
- Sič:** Narodne noše . . . . . 2.— bajka, trdo vez. . . . . 3.—
- Zorec:** Pomenki: . . . . . 1.20 " Zmote in konec gospodične Pavle 1.20
- Pripovedne slovenske narodne pesmi, trdo vez. 2.50
- Tolažba dušam v vicah, molitvenik 1.50
- Marija kraljica src, molitvenik . . . . . 2.—

O P O Z O R I L O

Za naročila po pošti treba dodati za eno knjigo še 30 centavov, za dve pa 40.

☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆
NAROČITE SE NA "Novi list"

MULJAVSKI:

Višnjegorski janičar

Zgodovinska povest. (Nadaljevanje)

Helenina jeza je kmalu minila. Zdjaj ji je bilo žal, da je udarila zvesto služabnico. Poznala je Ano in vedela, da je zelo, maščevalkne narave. Lahko jo ovadi vitezu Zigismundu kot presestnico. Mlada žena se je stresla. Sklenila je dati služabnici zadoščenje. Ko se je Ana vrnila, se ji je začela dobrikati, jo prosila oprostčenja ter ji izročila mošnjček zlatnikov. Ana ga je vzela, poljubila Heleni roko in rekla ponižno:

"Kako bi se drznila jeziti se na vašo milost jaz, uboga sužnja! Ako sem dobila udarec, sem ga pač zaslužila."

"Torej sva prijateljci kakor prej", je rekla Helena prijazno.

"Prav tako, vaša milost", je odvrnila Ana potuhnjeno ter sklonila glavo, da ni Helena opazila sovražnega bleška njenih oči.

Helena je Ani zaupala brezpogojno. Razkrila ji je vse svoje tajnosti in tako je Ana vedela, da gospa Višnjegorska ljubi lepega Turka in da namerava z njim pobegniti. Helena se je kaj rada razgovarjala z njo o Selimu. Tudi danes je napeljala pogovor na mladega ago.

"Ko ne bo meseca, tedaj pobegniva", je tiho govorila. "A tudi ti, Ana, hoš"

morala z nama. Tebe, zvesta duša, hočem imeti poleg sebe, saj boš šla z nama, kaj ne? A kaj misliš, Ana, ali se bo nama beg posrečil? Bojim se, da bodo nastale kakšne ovire. Mogoče naju bo kdo opazil, ko bova odhajala skozi podzemski hodnik. Lahko naju zaloti sam Višnjegorski ali pa njegov sin."

"Ne, ne! Obadva bosta tisto poč, ko boste zapuščali grad, gotovo že trdo spala."

"Naj umreta!" je siknila Helena. Nato je vzdihnila in rekla: "Naj mi stoji na strani Bog ali hudič, samo da bi se posrečilo!"

"Gotovo se bo, vaša milost. Ni se vam treba bati", je odgovorila služabnica prepričevalno, dočim si je mislila: "Lahko si prepričana, vlačuga, da bosta tisto polnoč, v kateri jo nameravata pobrisati, oba trohnela v ječi, ti in tvoj mohamedanček!"

Crez trenutek je vprašala: "Ali misli milostljiva tudi nocoj obiskati Selima?"

"Da; ob polnoči bodi pripravljena!" se nasmehne gospa Višnjegorska. — "Hej Ana, kaj misliš, da bi naredil moj starec z menoj, ako bi zvedel, da hodim vsako noč k Selimu?"

"Bogme! Vitez Zigismund bi vas dal pretepati z bičem in vreči v podzemlje k podganam!"

"Misliš? No, upam, da starec ne bo nikoli zvedel za moje nočne pohode."

VII. poglavje.

Izdajalka.

V svoji spalnici je sedel vitez Zigis-

mund, naslanjal sivo glavo ob roko in sanjavo strmел v debelo svečo, ki je gorela na mizi, zataknjena v majhen zlat svečnik.

Stari junak je mislil na svoje bojne tovariše, žive in mrtve, s katerimi se je bojeval proti Turkom. Spominjal se je zlasti na hrabrega Ivana Kacijanarja.

S Kacijanarjem ga je vezela tesna vez prijateljstva. Ljubila sta se kot brata. Nemalo krat sta skupaj prelivala turško kri, nemalo krat sta rešila drug drugemu življenje. Koliko krat sta napravila divje pohode v turško ozemlje, kjer sta brezobzirno vračala divjim Osmanom nemilo za nedrago. Celih pet let sta prebila na granici, vzajemno podpirala drug drugega, se dan za dnem udeleževala bojev, napadov, izpadov, pokoljev, pogonov, a često krat sta morala tudi bežati pred Turki. Ej, da, lepo je bilo! Konji so rezgetali, prapori vihalili, rožljati meči in sablje, zvenele puške! Tekla je kri kristjanska in poganska. Tolkla sta s Kacijanarjem Turke ter širila med njimi strah in grozo.

Nasmehnil se je vitez Zigismund pri teh njemu tako ljubih spominih. Hipoma se je okrenil. Vrata za njegovim hrbtom so se odprla in v sobo je naglo smuknila ženska. Vitez je skočil na noge. Kaj išče ta ženska zdaj, o polnoči, v njegovih sobi?

"Kdo si?" je zagrmel.

"Vaša milost naj mi oprostí mojo predrznost", odgovori ženska z zamolkim glasom. Naglo pristopi k mizi

in si odgrne zagrinjalo. Višnjegorski stopf osumljen nazaj:

"Ti si, Ana? Kaj hočeš?"

Ana odgovori brez strahu in oklevanja.

"Milostivi gospod; vaša soproga vas vara. Ona je presestnica. Ljubi Selim ago in namerava pobegniti z njim. — Skoro vsako noč zahaja k njemu."

Na viteza Zigismunda so te hladno izgovorjene besede napravile silen vtis. Sesedel se je v naslanjač in njegov obraz je smrtno pobledele. Zdjajci je planil kvišku kakor ranjena zver, zgrabil služabnico za roko ter zahropel: "Ženska, ali je resnica, kar govoriš?"

"Prisegam, da je resnica!" je dvignila Ana tri prste. Oči Višnjegorskega se izbulijo. Zgrabi se za glavo in začne begati po sobi. Divji bes vre v njegovem srcu.

"Kje dobim tvojo gospo?" je vprašal s hripavim glasom in snel raz stene težak pas in bič.

"V sobi Selim age", odgovori služabnica. "Milostljivi gospod se lahko na lastne oči prepriča, da je gospa Helena nečistnica."

Rekši, se služabnica prikloni in hip nato je ni bilo več v sobi. Stari vitez je obstal sredi sobe, zamahnil je z bičem in zaškripal: "Gorje vama!"

VII. poglavje.

Drama o polnoči.

Stopil je iz sobe ter odšel dalje po temnem hodniku. Hodil je tiho in previdno, da bi ne povzročil ropota. Ho-

tel ju je presenetiti. Zdjajci obstane. Nahajal se je pred sobo Selim age. Skozi ključavnico sije luč, sliši se pritajeno govorjenje in smeh. Vitez se skloni h ključavnici in pogleda skozi luknjo. Na divanu je sedela njegova žena le v spodnji obleki, a zraven nje Turek. Objemljeta se ter poljubujeta, govorita in se smejeta.

Vitezu Zigismundu je zavrela kri: Stopil je nazaj in se tako silovito zalotel v vrata, da so padla iz tečajev. Planil je v sobo. Zadonel je krik groze. Selim aga je planil na noge, dočim je Helena kakor obkamenela ob sedela na svojem mestu ter z očmi, izbuljenimi od groze, strmela v Višnjegorskega.

"Pes turški!" je zarjovel starec. — "Zapeljal si mi ženo, oskrnil mojo čast! Tu imaš, lopov!"

Z dvignjenim bičem je skočil proti iznenadeni dvojici. Helena je kriknila, bliskoma je skočila kvišku, se postavila pred ago in ga zakrila s svojim telesom, a v njeni roki se je zasvetil samokres, ki je grozeče updla svoje votlo oko v starega viteza.

"Nazaj, gospod!" je viknila lepa žena in zrla v starca ko divja mačka. "Ako se drznete udariti moža, ki ga ljubim, vas ustrelim!"

"Nečistnica!" je zarjul Višnjegorski ter jo tako silno sunil v prsa, da je odletela in se onesvestila.

(Dalje)